

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

HKScan julkaisee vaihtoehtoisia tunnuslukuja antaakseen relevanttia tietoa sidosryhmille. Julkaistuja vaihtoehtoisia tunnuslukuja käytetään myös yhtiön ohjaamiseen. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ja siihen liittyvät vaihtoehtoiset tunnusluvut julkaistaan koska ne kuvaavat paremmin liiketoiminnan kehittymistä ja parantaa kausien välistä vertailukelpoisuutta.

<p>Oman pääoman tuotto (%)</p> $\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskiarvo)}} \times 100$	<p>Osinko tuloksesta (%)</p> $\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$
<p>Sitoutuneen pääoman tuotto (ROCE) ennen veroja (%)</p> $\frac{\text{Tulos ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma - korottomat velat (keskiarvo)}} \times 100$	<p>Efektiivinen osinkotuotto (%)</p> $\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Tilikauden päätöskurssi}} \times 100$
<p>Omavaraisuusaste (%)</p> $\frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$	<p>Hinta/voittosuhte (P/E)</p> $\frac{\text{Tilikauden päätöskurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
<p>Velkaantumisaste (%)</p> $\frac{\text{Korolliset rahoitusvelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$	<p>Osakekannan markkina-arvo</p> <p>Rahavirta ennen rahoituskuluja</p> <p>Henkilöstön määrä</p>
<p>Nettovelkaantumisaste (%)</p> $\frac{\text{Korolliset nettorahoitusvelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$	<p>Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät</p>
<p>Osakekohtainen tulos (EPS)*</p> $\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto}}{\text{Ulkona olevien osakkeiden keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana}}$	<p>Vertailukelpoinen liikevoitto/tappio</p> <p>Vertailukelpoinen voitto ennen veroja</p> <p>Nettovelka</p>
<p>Osakekohtainen oma pääoma</p> $\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$	<p>Liikevoitto - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät</p> <p>Voitto ennen veroja - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät</p> <p>Korolliset velat - rahat ja pankkisaamiset</p>
<p>Osakekohtainen osinko</p> $\frac{\text{Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}{\text{Tilikauden osingonjako}}$	

* Osakekohtaisen tuloksen laskennassa tilikauden voitosta on vähennetty hybridilainan kaudelle kuuluva korko sekä liikkeeseenlaskukulut verovaihtuksella oikaistuna.

KONSERNIN TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.

MILJOONAA EUROA	LIITETIETO	2018	2017
Liikevaihto	1.	1 715,4	1 808,1
Liiketoiminnan muut tuotot	2.	8,4	8,5
Materiaalit ja palvelut	3.	-1 211,2	-1 271,3
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	4.	-316,7	-328,4
Poistot	5.	-56,7	-69,5
Liiketoiminnan muut kulut	6.	-188,6	-187,7
Liikevoitto		-49,5	-40,3
Rahoitustuotot	7.	2,0	2,0
Rahoituskulut	7.	-11,9	-8,9
Osuus osakkuusyritysten ja yhteisyritysten tuloksista		1,1	1,7
Voitto/tappio ennen veroja		-58,3	-45,5
Tuloverot	8.	7,1	6,0
Tilikauden voitto/tappio		-51,2	-39,5
Tilikauden voiton/tappion jakautuminen:			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		-52,9	-42,5
Määräysvallattomille omistajille		1,7	3,0
Yhteensä		-51,2	-39,5
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:			
Tulos/osake, laimentamaton, jatkuvat toiminnot euroa/osake	9.	-1,00	-0,79
Tulos/osake, laimennettu, jatkuvat toiminnot euroa/osake	9.	-1,00	-0,79

Liitetiedot 1-28 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA 1.1.-31.12.

MILJOONAA EUROA	2018	2017
Tilikauden voitto / tappio	-51,2	-39,5
MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT (verojen jälkeen):		
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot	-4,0	-2,7
Rahavirran suojaus	4,2	0,2
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi		
Vakuutusmatemaattiset voitot tai tappiot	-6,9	-3,1
Muut laajan tuloksen erät (verojen jälkeen)	-6,7	-5,6
Kauden laaja tulos yhteensä	-57,9	-45,1
TILIKAUDEN LAAJAN TULOKSEN JAKAUTUMINEN:		
Emoyhtiön osakkeenomistajille	-59,6	-48,1
Määräysvallattomille omistajille	1,7	3,0
Yhteensä	-57,9	-45,1

Liitetiedot 1-28 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

KONSERNIN TASE 31.12.

MILJOONAA EUROA	LIITETIETO	31 DEC. 2018	31 DEC. 2017
Aineettomat hyödykkeet	10.	66,3	64,8
Liikearvo	11.	71,2	72,4
Aineelliset hyödykkeet	12.	434,2	458,2
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	13.	21,1	22,5
Muut saamiset	14.	2,5	2,8
Muut osakkeet ja osuudet	14.	11,9	12,4
Laskennallinen verosaaminen	15.	42,9	33,2
Pitkäaikaiset varat		650,2	666,3
Vaihto-omaisuus	16.	121,4	111,8
Myyntisaamiset	17.	115,2	100,1
Muut saamiset	17.	15,5	23,4
Tuloverosaaminen	17.	0,2	0,2
Rahat ja pankkisaamiset	18.	29,4	50,9
Lyhytaikaiset varat		281,7	286,4
Varat		931,9	952,7
Osakepääoma	19.	66,8	66,8
Ylikurssirahasto	19.	72,9	72,9
Omat osakkeet	19.	0,0	0,0
Hybridilaina	19.	40,0	-
Käyvän arvon rahasto ja muut rahastot	19.	158,9	154,8
Muuntoerot	19.	-11,9	-7,9
Kertyneet voittovarot		-15,6	50,1
Emoyhtiön osakkeenomistajien oman pääoman osuus		311,2	336,6
Määräysvallattomien omistajien osuus		15,4	14,4
Oma pääoma		326,6	351,0
Laskennallinen verovelka	15.	16,9	17,4
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	22.	242,0	245,1
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	22.	3,5	6,7
Pitkäaikaiset varaukset	21.	7,0	7,1
Eläkeveloitteet	20.	36,0	27,5
Pitkäaikainen vieras pääoma		305,4	303,8
Korollinen vieras pääoma	22.	77,0	14,1
Ostovelat ja muut velat	22.	215,5	273,4
Asiakashyvitykset	22.	6,7	7,6
Tuloverovelka	22.	0,1	0,7
Varaukset	21.	0,7	2,1
Lyhytaikainen vieras pääoma		300,0	297,8
Oma pääoma ja velat		931,9	952,7

Liitetiedot 1-28 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

MILJOONAA EUROA	2018	2017
Tilikauden tulos	-51,2	-39,5
Oikaisuerät	58,7	69,5
Rahavirta ennen nettokäyttöpääoman muutosta	7,6	30,0
Nettokäyttöpääoman muutos	-26,4	22,8
Muu muutos	3,7	5,1
Korkokulut	-11,0	-11,1
Muut rahoituskulut	-5,4	-5,1
Korkotuotot	1,7	1,8
Muut rahoitustuotot	3,8	3,2
Osinkotuotot	3,5	0,6
Tuloverot	-2,1	-1,5
Liiketoiminnan rahavirta (A)	-24,6	45,7
Käyttöomaisuuden investoinnit	-92,2	-108,7
Käyttöomaisuuden myynnit	2,3	2,8
Myönnettyt lainat ja lainasaamisten takaisinmaksut	0,1	1,9
Investointien rahavirta (B)	-89,8	-104,0
Hybridilaina	39,8	-
Lainojen nostot	136,5	256,8
Lainojen takaisinmaksut	-77,1	-140,6
Rahoitusleasingmaksut	-0,7	-0,7
Maksetut osingot	-5,5	-9,0
Liiketoimet määräysvallattomien omistajien kanssa	-	-4,5
Rahoituksen rahavirta (C)	92,9	101,9
Nettorahavirta (A+B+C)	-21,5	43,6
Rahavarat 31.12.	29,4	50,9
Rahavarat 1.1.	50,9	6,6
Rahavarojen valuuttakurssimuutosten vaikutus	0,1	0,6
Muutos	-21,5	43,6

Liitetiedot 1-28 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

MILJOONAA EUROA	OSAKE- PÄÄOMA	YLIKURSSI- RAHASTO	ARVON- MUUTOS RAHASTO	SIJOITETTU VAPAA OMA PÄÄOMA (SVOP)	HYBRIDI- LAINA	MUUT RAHASTOT	MUUNTO- EROT	OMAT OSAKKEET	VOITTO- VARAT	EMOYHTIÖN OSAKKEEN- OMISTAJIEN OSUUS YHTEENSÄ	MÄÄRÄYS- VALLATTOMIEN OMISTAJIEN OSUUS	YHTEENSÄ
OMA PÄÄOMA 1.1.2018	66,8	72,9	1,0	143,5	0,0	10,3	-7,9	0,0	50,1	336,6	14,4	351,0
IFRS 9 Avaavan taseen muutos		-	-	-	-	-	-	-	-1,0	-1,0	-	-1,0
Tilikauden tulos		-	-	-	-	-	-	-	-52,9	-52,9	1,7	-51,2
Muut laajan tuloksen erät												
Muuntoerot	-	-	-0,1	-	-	-	-4,0	-	-	-4,0	-	-4,0
Rahavirran suojaus	-	-	4,2	-	-	-	-	-	-	4,2	-	4,2
Vakuutusmatemaattiset voitot tai tappiot	-	-	-	-	-	-	-	-	-6,9	-6,9	-	-6,9
Tilikauden laaja tulos			4,2				-4,0		-59,7	-59,6	1,7	-57,9
Suorat kirjaukset			-			0,0	-		0,1	0,1	-	0,1
Liiketoimet määräys- vallattomien omistajien kanssa			-			-	-		-4,9	-4,9	-0,6	-5,5
Osingonjako			-		40,0	-	-		-0,2	39,8	-	39,8
OMA PÄÄOMA 31.12.2018	66,8	72,9	5,1	143,5	40,0	10,3	-11,9	0,0	-15,6	311,2	15,4	326,6
OMA PÄÄOMA 1.1.2017	66,8	72,9	-9,9	143,5	0,0	10,3	-5,3	0,0	116,5	394,8	14,9	409,7
Avaavan taseen oikaisu*	-	-	10,7	-	-	-	-	-	-10,7	0,0	-	0,0
Tilikauden tulos			-				-		-42,5	-42,5	3,0	-39,5
Muut laajan tuloksen erät												
Muuntoerot	-	-	-	-	-	-	-2,7	-	-	-2,7	-	-2,7
Rahavirran suojaus	-	-	0,2	-	-	-	-	-	-	0,2	-	0,2
Vakuutusmatemaattiset voitot tai tappiot	-	-	-	-	-	-	-	-	-3,1	-3,1	-	-3,1
Tilikauden laaja tulos			0,2				-2,7		-45,6	-48,1	3,0	-45,1
Suorat kirjaukset			-			0,0	-		-0,1	0,0	-	0,0
Liiketoimet määräys- vallattomien omistajien kanssa			-			-	-		-1,3	-1,3	-3,2	-4,5
Osingonjako			-			-	-		-8,6	-8,6	-0,4	-9,0
OMA PÄÄOMA 31.12.2017	66,8	72,9	1,0	143,5	0,0	10,3	-7,9	0,0	50,1	336,6	14,4	351,0

* Katso oikaisu liitetiedoista.

Liitetiedot 1-28 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 2018

YHTEISÖN PERUSTIEDOT

HKScan Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö. Yhtiön kotipaikka on Turku.

HKScan Oyj ja sen tytäryhtiöt (yhdessä konserni) valmistaa, markkinoi ja myy korkealaatuista ja vastuullisesti tuotettua sian-, naudan-, siipikarjan- ja lampaanlihaa, niistä valmistettuja tuotteita ja valmisruokia vahvoilla tuotemerkeillä. Sen asiakkaita ovat vähittäiskauppa-, food service-, teollisuus- ja vientisektorit. Konsernilla on toimintaa Suomessa, Ruotsissa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Tanskassa, Englannissa, Venäjällä, Saksassa ja Kiinassa. HKScan Oyj:n A-osake on listattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1997 lähtien.

HKScan Oyj on LSO Osuuskunnan tytäryhtiö ja kuuluu LSO Osuuskunta -konserniin. LSO Osuuskunnan kotipaikka on Turku.

HKScan Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 5.2.2018 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus muuttaa tilinpäätöstä.

Jäljennös HKScan-konsernin konsernitilinpäätöksestä on saatavilla yhtiön verkkosivuilta osoitteesta www.hkscan.com tai konsernin emoyhtiön pääkonttorista osoitteessa Lemminkäisenkatu 48, 20520 Turku. Samassa osoitteessa on saatavilla myös LSO Osuuskunta -konsernin konsernitilinpäätös.

LAATIMISPERIAATTEET

Tähän konsernitilinpäätökseen sovellettavat laatimisperiaatteet on lueteltu alla. Ellei toisin mainita, näitä periaatteita on sovellettu johdonmukaisesti kaikkiin tilinpäätöksessä mainittuihin vuosiin.

LAATIMISPERUSTA

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassaolevia IAS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisia ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisten hankintamenojen perusteella lukuun ottamatta myöhemmin selitettyjä rahoitusinstrumentteja ja biologista omaisuutta, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tytäryhtiöiden laadintaperiaatteita on tarvittaessa muutettu vastaamaan emoyhtiön laskentaperiaatteita.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää tiettyjen kriittisten laskennallisten arvioiden käyttöä. Se edellyttää myös johdon harkintaa konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa.

Osa-alueet, joihin liittyy tavanomaista huolellisempaa harkintaa tai monimutkaisuutta, sekä osa-alueet, joissa oletuksilla ja arvioilla on merkitystä konsernitilinpäätöksen kannalta, esitetään kriittisten laskennallisten arvioiden ja harkinnan yhteydessä.

Konsernitilinpäätöksen tiedot esitetään miljoonina euroina, mikäli ei toisin ilmoiteta, joten yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluovusta.

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on sovellettu samoja laskentaperiaatteita kuin vuositilinpäätöksessä 2017, lukuun ottamatta uusien standardien käyttöönottoa sekä suojauslaskennassa tapahtunutta muutosta, josta on kerrottu alla.

Konserni on oikaissut korkojohdannaisista suojausrahastoon kerrytetyn määrän -10,7 miljoonaa euroa voittovaroihin 1.1.2017, sillä suojauslaskennan soveltaminen on arvioitu uudestaan. Tämän johdosta vuosien 2017 ja 2018 laajan tuloksen erissä aiemmin raportoitu käyvän arvon muutos raportoidaan tilikauden tuloksessa rahoitusserissä. Tulosvaikutus verojen jälkeen vuodelle 2017 on 2,9 miljoonaa euroa ja vuodelle 2018 1,5 miljoonaa euroa. Vaikutus osakekohtaiseen tulokseen on vuodelle 2017 0,05 euroa ja vuodelle 2018 0,03 euroa.

KONSERNIN KÄYTTÖÖNOTTAMAT UUDET JA MUUTETUT STANDARDIT

Konserni soveltaa ensimmäistä kertaa uusia IFRS 9- ja IFRS 15 -standardeja, jotka ovat voimassa 1.1.2018 alkaen. IFRS 9:n mukaan joukkovelkakirjalainan modifiointikulut vuodelta 2017, jotka on käsitelty efektiivisen koron menetelmällä, kirjataan kuluksi. Tämä johtaa 1,0 miljoonan euron vähennykseen kertyneissä voittovaroissa, 1,2 miljoonan euron lisäykseen korollisissa veloissa ja 0,2 miljoonan euron vähennykseen laskennallisessa verovelassa avaavassa taseessa 1.1.2018. Vertailutietoa ei ole oikaistu. Muilla IFRS 9 muutoksilla, kuten luottotappioiden laskentamallilla, rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelulla ja arvostamisella ja suojauslaskennalla, ei ole olennaista vaikutusta. IFRS 15:een liittyen myynnin tuloutukseen ei ole olennaista vaikutusta. Uuseat muut muutokset ja tulkinnot tulevat voimaan ensimmäistä kertaa vuonna 2018, mutta niillä ei ole vaikutusta konserniin. Tämän seurauksena vuosien 2018 ja 2017 luvut ovat vertailukelpoisia, lukuun ottamatta yllä mainittuja joukkovelkakirjalainan modifiointikustannuksia.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit korvaa IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen tilikausista 1.1.2018 alkaen, tuoden yhteen kaikki kolme kirjanpidon aspektia rahoitusinstrumenteille: luokittelu ja arvostaminen; arvonalentuminen ja suojauslaskenta. Konserni soveltaa IFRS 9:ää 1.1.2018 alkaen. Vertailutietoa ei ole oikaistu. Standardin soveltamisen vaikutus on kirjattu avaavan taseen oikaisuna voittovaroihin.

Rahoitusvarojen ja velkojen luokittelu:

IFRS 9 sisältää kolme rahoitusvarojen pääryhmää: jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat. Luokittelu riippuu yrityksen liiketoimintamallista sekä kyseisten rahoitusvarojen rahavirtojen ominaispiirteistä. IFRS 9 eliminoi aikaisemmat IAS 39:n mukaiset luokat eräpäivään pidettävät, lainat ja saamiset ja myytävänä olevat. Tarkempi kuvaus siitä miten konserni luokittelee ja arvostaa rahoitusvaroja ja näistä johtuvia voittoja ja tappioita IFRS 9:n mukaan on kerrottu kappaleessa "Rahoitusvarat ja -velat". IFRS 9:n käyttöönotolla ei ollut vaikutusta konsernin rahoitusvelkojen laatimisperiaatteisiin lukuun ottamatta joukkovelkakirjalainan modifiointikulujen käsittelyä, joka mainittu yllä.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen:

IFRS 9 korvaa IAS 39:n toteutuneisiin tappioihin perustuvan mallin odotettuihin luottotappioihin perustuvalla mallilla. Uusi malli soveltuu jaksotettuun hankintamenoön arvostettuihin rahoitusvaroihin. Muutoksella ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta konsernille.

Suojauslaskenta:

Konserni on ottanut käyttöön IFRS 9:n uuden suojauslaskentamallin. Tämä vaatii, että suojauslaskenta on linjassa riskienhallinnan tavoitteiden ja strategian kanssa ja suojauksen tehokkuuden arvioinnissa käytetään enemmän laadullisia ja eteenpäin katsovia elementtejä. Muutoksella ei kuitenkaan ole vaikutusta konsernille.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista

IFRS 15 korvaa IAS 11 Pitkäaikaiskassat ja IAS 18 Tuotot sekä niihin liittyvät tulokset, ja se soveltuu muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaikkiin tuloihin, jotka saadaan sopimuksista asiakkaiden kanssa. IFRS 15:ssä on viisivaiheinen malli myynnin kirjaamiselle ja se edellyttää, että myyntiä kirjataan tuotteen tai palvelun luovuttamisesta odotetun vastineen verran. IFRS 15 edellyttää yhtiöiltä harkintaa, kun ne soveltavat viisivaiheista mallia, ottaen huomioon kaikki olennaiset tosiasiat. Standardi ohjeistaa myös myyntisopimuksen hankkimisesta syntyneiden kustannusten ja myyntisopimuksen veloitteiden täyttämiseen liittyvien kustannusten kirjaamisesta. Lisäksi standardi vaatii kattavat liitetiedot. Konserni on ottanut standardin käyttöön takautuvasti. Tällä ei kuitenkaan ole merkitystä konsernin myynnin tuloutukseen. Tarkempi kuvaus siitä miten konserni kirjaa myyntiä on kerrottu kappaleessa "Tuloutusperiaatteet".

VERTAILUKELPOISUUS

Vuodet 2018 ja 2017 ovat keskenään vertailukelpoisia, lukuun ottamatta edellisessä osiossa mainittua joukkovelkakirjalainan modifointikustannuksia.

TYTÄRYHTIÖIDEN YHDISTELY

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö HKScan Oyj:n tilinpäätöksen lisäksi tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöt ovat yhteisöjä, joissa konsernilla on määräysvalta. Konsernilla on määräysvalta yhteisössä, kun konserni olemalla osallisena yhteisössä altistuu yhteisön muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhteisöä koskevaa valtaansa. Tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä lähtien, kun määräysvalta siirtyy konsernille. Yhdistely lopetetaan, kun määräysvalta lakkaa.

Liiketoimintojen yhdistäminen käsitellään hankintamenetelmällä. Tytäryhtiön hankinnasta maksettava vastike sisältää luovutetut varat, syntyneet velat aiemmille omistajille sekä konsernin liikkeeseen laskemat oman pääoman ehtoiset osuudet, kaikki käypiin arvoihinsa. Luovutettu vastike sisältää mahdollisesta vastikejärjestelystä johtuvan omaisuusarvon tai velan käyvän arvon. Yksilöitävissä olevat liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut varat ja vastattaviksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan alun perin hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteesta kirjataan hankintakohtaisesti joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevien nettovarojen taseeseen merkitystä määrästä.

Liikearvoa kirjataan alun perin määrä, jolla luovutettu vastike ja määräysvallattomien omistajien osuuden käypä arvo yhteenlaskettuina ylittävät hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen nettomäärän. Jos vastike on pienempi kuin tytäryhtiön hankitun nettovarallisuuden käypä arvo, erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Hankitut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistusosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryhtiössä arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Tilikauden voiton jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisessä tuloslaskelmassa sekä laajan tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään laajan tuloslaskelman yhteydessä. Laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana eränään taseessa oman pääoman osana. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda

määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina. Hankitun omistusosuuden kauppahinnan ja saadun nettovarallisuuden käyvän arvon välinen ero kirjataan suoraan konsernin omiin pääomiin. Määräysvallattomille omistajille myydyin osuuden luovutusvoitto tai -tappio kirjataan myös omaan pääomaan.

Kun konsernin määräysvalta lakkaa, jäljelle jäävä omistus arvostetaan määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja kirjanpitoarvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Tämä käypä arvo toimii alkuperäisenä kirjanpitoarvona, kun jäljelle jäävää osuutta myöhemmin käsitellään osakkuusyrityksenä, yhteisyrityksenä tai rahoitusvaroina. Lisäksi asianomaisesta yrityksestä aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään ikään kuin konserni olisi suoraan luovuttanut niihin liittyvät varat ja velat. Tämä voi tarkoittaa, että aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjatut määrät siirretään tulosvaikutteisiksi.

OSAKKUUSYRITYKSET

Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mikä tavallisesti toteutuu, kun konserni omistaa 20-50 prosenttia yrityksen äänivallasta. Osakkuusyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Pääomaosuusmenetelmää sovellettaessa sijoitus kirjataan alun perin hankintamenon määrällisenä ja kirjanpitoarvoa lisätään tai vähennetään kirjaamalla sijoittajyrityksen osuus sijoituskohteen hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nollla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyritysten veloitteiden täyttämiseen. Osakkuusyrityssijoitukset sisältävät niiden hankinnasta syntyneet liikearvot. Osakkuusyrityksiltä saadut osingot on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty jäljempänä liitetietojen kohdassa 27. "Lähipiiriliiketoimet" mainitut osakkuusyritykset. Osuus osakkuusyritysten tuloksesta esitetään liikevoiton alapuolella.

Konsernin osuus osakkuusyrityksen muihin laajan tuloksen eriin kirjatusta muutoksista kirjataan konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Konsernin osakkuusyrityksillä ei ole ollut tällaisia eriä tilikausilla 2017-2018.

YHTEISYRITYKSET

Yhteisyritys on yritys, jossa konserni käyttää toisen osapuolen kanssa yhteistä määräysvaltaa. Yhteisyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Tarkemmat tiedot konserniin kuuluvien yritysten ja osakkuusyritysten sekä yhteisyritysten omistuksista esitetään jäljempänä liitetietojen kohdassa 27. "Lähipiiriliiketoimet".

ULKOMAANVALUUTTOJEN MUUNTAMINEN

Konserniyritysten tilinpäätöksiin sisältyvät erät arvostetaan sen taloudellisen ympäristön valuutassa, jossa kyseinen yritys pääasiallisesti toimii ("toimintavaluutta"). Konsernitiilin päätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyrityksen toiminta- ja esittämismuuttua.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden ja ulkomaisen yhteisyrityksen varat ja velat muunnetaan euroiksi Euroopan keskuspankin vahvistamien tilinpäätöspäivän päätöskurssien mukaan. Tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi kauden keskikurssia käyttäen. Tilikauden tuloksen ja laajan tuloksen muuntaminen eri kursseilla toisaalta tuloslaskelmassa ja laajassa tuloslaskelmassa ja toisaalta taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten tytäryritysten ja yhteisyrityksen hankintamenojen eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyneet muuntoerot kirjataan konsernin oman pääoman muuntoeroihin ja muutos laajan tuloksen eriin.

Konserniyhtiöt kirjaavat ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaanrahan määräiset osto- ja myyntisaamiset, lainasaamiset sekä valuuttamääräiset pankkitilit on muunnettu toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Valuuttamääräisten lainojen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin liikevoiton alapuolelle. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät pääsääntöisesti vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle.

AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioitun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvioitujen taloudellisten vaikutusajajat ovat seuraavat:

Rakennukset ja rakennelmat	25-50 vuotta
Rakennuksen koneet ja laitteet	8-12,5 vuotta
Koneet ja kalusto	2-10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävissä olevaksi. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyneet myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät joko liiketoiminnan muihin tuottoihin taiuluihin.

Normaalista kulumisesta johtuvat kunnossapito- ja korjauskustannukset kirjataan kuluksi syntymähetkellä. Merkittävät uudistus- ja parannusinvestoinnit aktivoidaan ja poistetaan niihin liittyvän päähyödykkeen jäljellä olevana taloudellisena vaikutusajana.

JULKISET AVUSTUKSET

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta tai EU:lta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen edellytykset. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Sellaiset avustukset, jotka on saatu syntyneiden menojen korvauksiksi, tuloutetaan tuloslaskelmaan samalla, kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot merkitään kuluksi. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

LIKEARVO

Liikearvo syntyy tytäryhtiöiden tai liiketoimintojen hankinnasta ja kuvaa ylimenevää osaa vastikkeesta, joka luovutetaan konsernin osuudesta yksilöitävissä olevien nettovarojen nettomääräisestä käyvästä arvosta, hankinnan kohteen veloista ja ehdollisista veloista, sekä hankinnan kohteen määräysvallattomien omistajien osuuden käypää arvoa.

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankittu liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten kullekin niistä rahavirtaa tuottavista yksiköistä tai yksikköryhmistä, joiden odotetaan hyötyvän yhdistämisen synergiasta. Kukin yksikkö tai yksikköryhmä, johon liikearvo kohdistetaan, edustaa alinta tasoa siitä yksiköstä, jonka tasolla liikearvoa seurataan sisäisen hallinnan vuoksi. Liikearvoa seurataan segmenttitasolla.

Liikearvon alentumista koskevat tarkistukset suoritetaan vuosittain tai useammin, jos tapahtumat tai olosuhteiden muutokset viittaavat mahdolliseen arvonalentumiseen. Liikearvon kirjanpitoarvoa verrataan kerrytettävissä olevaan rahamäärään, joka on käyttöarvosta ja käyvästä arvosta suurempi, vähennettynä luovutuksesta johtuvilla menoilla. Arvon alentuminen kirjataan välittömästi kuluksi, eikä tätä myöhemmin peruuteta.

Liikearvoista ja muista taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyödykkeistä ei kirjata säännönmukaisia poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille, tai jos kyseessä on osakkuusyritys, liikearvo sisältyy kyseisen osakkuusyrityksen hankintamenoon. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Liikearvosta kirjattuja arvonalentumisia ei peruuteta. Ks. kohdat "Arvonalentumiset" ja "Arvonalentumistestaus".

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISEN OT

Tutkimus- ja kehittämisen ot kirjataan kuluksi toteutumishetkellä, ja ne sisältyvät konsernin tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihinuluihin.

MUUT AINEETTOMAT OIKEUDET JA HYÖDYKKEET

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen vain, jos hyödykkeen hankintameno on määritettävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu yrityksen hyväksi. Aineettomiin oikeuksiin kuuluvat tavaramerkit ja patentit, muihin aineettomiin hyödykkeisiin mm. ohjelmistolisenssit. Patentit ja ohjelmistolisenssit merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon ja poistetaan tasapoistoina taloudellisena vaikutusajanaan, joka vaihtelee viidestä kymmeneen vuoteen. Rajoittamattoman taloudellisen vaikutusajan omaavia aineettomia hyödykkeitä ei poisteta.

Tavaramerkkien taloudelliset vaikutusajat on arvioitu rajoittamattomiksi. Tavaramerkkien vahva tunnettuus ja tehdyt analyysit tukevat johdon käsitystä siitä, että tavaramerkit vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan.

RAHOITUSVAROIHIN KUULUMATTOMIEN OMAISUUSERIEN ARVON ALENTUMINEN

Taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomia ja käyttöönnottamattomia aineettomia hyödykkeitä ei poisteta, ja niiden arvon alentuminen testataan vuosittain. Hyödykkeet, joihin kohdistuu poistoja, tarkistetaan arvon alentumisen varalta silloin, kun tapahtumat tai olosuhteiden muutokset viittaavat siihen, että kirjanpidollinen arvo ei ole kerrytettävissä. Arvon alentumistappioksi kirjataan se määrä, jolla omaisuuserän kirjanpidollinen arvo ylittää sen kerrytettävissä olevan rahamäärän. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käyvästä arvosta, luovutuksesta johtuvilla menoilla vähennettynä, ja käyttöarvosta suurempi. Arvon alentumisen arviointia varten omaisuuserät ryhmitellään alimmille tasoille, joilla on itsenäisiä rahavirtoja (rahavirtaa tuottavat yksiköt). Rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien (muut kuin liikearvo) aiemmat arvon alentumiset tarkistetaan mahdollisen peruuttamisen varalta kunakin raportointipäivänä.

Katso ”Kriittiset laskennalliset arviot ja harkinta” ja ”Liikearvo”.

VAIHTO-OMAISUUS

Raaka-aineet arvostetaan painotetulla keskihinnalla. Valmiiden tuotteiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno koostuu raaka-aineista, välittömästä työsuorituksesta johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä johdonmukaisesti kohdennetusta osuudesta valmistuksen muuttuvia ja kiinteitä yleismenoja. Hankintameno määrittämiseen käytetään standardikustannuslaskentaa. Standardikustannukset tarkistetaan säännöllisesti ja muutetaan tarvittaessa. Nettorealisointiarvo on arvioitu myyntihinta tavanomaisessa liiketoiminnassa vähennettynä valmistus- ja myyntikustannuksilla.

Vaihto-omaisuus esitetään epäkurantti ja hitaasti liikkuva vaihto-omaisuus vähennettynä. Varaus tehdään ja vastaava veloitus viedään sen kauden voittoon tai tappioon, jonka kuluessa tappio epäkuranttiutta koskevan arvioinnin ja siihen liittyvien tekijöiden perusteella syntyi.

BIOLOGINEN OMAISUUS

Biologiset hyödykkeet, HKScan-konsernin osalta elävät eläimet, on taseessa arvostettu käypiin arvoihin vähennettynä arvioiduilla myyntiin liittyvillä menoilla. Konsernin elävät teuraseläimet on arvostettu markkinahintaperusteisesti. Teuraseläimiä tuottavat eläimet (emakot, karjut, emokanat) on arvostettu hankintameno, josta on vähennetty eläinten ikääntymisestä aiheutuva käyttöarvon alenemista vastaava kustannus. Tuottaville eläimille ei ole olemassa markkinahintaa.

Biologiset hyödykkeet sisältyvät taseessa vaihto-omaisuuteen ja muutokset käyvässä arvossa sisältyvät tuloslaskelmassa raaka-ainekustannuksiin. Teuraseläimiä tuottavat eläimet sisältyvät taseessa aineellisiin hyödykkeisiin.

VUOKRASOPIMUKSET

KONSERNI VUOKRALLE OTTAJANA

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingosopimuksiksi. Rahoitusleasingosopimuksella hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana

vuokratun hyödykkeen sopimuksen syntymisajankohdan käypään arvoon tai vähimmäisvuokrien nykyarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Rahoitusleasingosopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai vuokra-ajan kuluessa sen mukaan, kumpi näistä on lyhyempi. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että kullakin kaudella jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Muuttuvat vuokrat kirjataan niiden kausien kuluksi, joiden aikana ne toteutuvat. Vuokravelvoitteet sisältyvät rahoitusvelkoihin.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät olennaisilta osin vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Silloin, kun vuokrasopimus sisältää sekä maa-alueita että rakennuksia koskevia osuuksia, arvioidaan kunkin osuuden luokittelu rahoitusleasingosopimuksiksi tai muuksi vuokrasopimuksiksi erikseen. Silloin kun on tarpeellista luokitella ja määrittää kirjanpitoa varten maa-alueen ja rakennuksen osuus vuokrasopimuksesta, kohdistetaan vähimmäisvuokrat (jotka sisältävät mahdolliset kerralla suoritettavat etukäteismaksut) maa-alueen ja rakennuksen vuokraoikeuksien sopimuksen syntymisajankohdan käypien arvojen suhteessa.

KONSERNI VUOKRALLE ANTAJANA

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet olennaisilta osilta vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasingosopimuksina ja kirjataan taseeseen saamisina. Saaminen kirjataan alun perin vuokrasopimuksen nykyarvoon. Rahoitusleasingosopimuksen rahoitustuotto tulotetaan vuokra-aikana siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa kullakin kaudella samansuuruisen tuottoasteen vuokra-ajan kuluessa.

Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Niistä tehdään poistot taloudellisena vaikutusajana, kuten vastaavista omassa käytössä olevista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä. Vuokratuotot merkitään tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

JÄRJESTELYT, JOTKA VOIVAT SISÄLTÄÄ VUOKRASOPIMUKSEN

Järjestelyn alkaessa konserni määrittelee järjestelyn tosiasiallisen sisällön perusteella, onko kyseinen järjestely vuokrasopimus tai sisältääkö se sellaisen. Vuokrasopimus on olemassa, jos seuraavat ehdot täyttyvät: Järjestely toteutuminen riippuu tietyn hyödykkeen tai tiettyjen hyödykkeiden käyttämisestä ja järjestely tuottaa oikeuden käyttää hyödykettä.

Jos järjestely sisältää vuokrasopimuksen, vuokrasopimusosuuteen sovelletaan IAS 17:n vaatimuksia. Järjestelyn muihin osatekijöihin sovelletaan niitä koskevien IFRS-standardien säännöksiä.

TYÖSUHDE-ETUUDET

ELÄKEVELVOITTEET

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuusperusteisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle. Konsernilla ei ole oikeudellista tai tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuusperusteisia eläkejärjestelyitä.

Konserniyhdistöiden suomalaisen henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutuksilla. Ulkomaisen henkilöstön eläkejärjestelyt on hoidettu paikallisen käytännön mukaisesti.

Maksupohjaisissa järjestelyissä, joita suomalainen TyEL-järjestelmä ja ruotsalainen ITP-plan ovat, konsernin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, johon maksusuoritus liittyy.

Etuspohjaisessa järjestelyssä tyypillisesti määritellään eläke-etuus, jonka työntekijä saa eläkkeelle jäädessään, ja etuuden määrä riippuu yleensä yhdestä tai useammasta tekijästä, kuten iästä, palvelusvuosista ja palkkatasosta.

Etuspohjaisista eläkejärjestelyistä merkitään taseeseen velaksi veloitteen raportointikauden päättymispäivän nykyarvo, josta vähennetään järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Etuspohjaisista järjestelyistä johtuvan veloitteen määrä perustuu riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen vuosittaisiin laskelmiin, joissa käytetään ennakoituun etuusoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (projected unit credit method). Veloitteen nykyarvo määritetään diskonttaamalla arvioidut vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Lainat, joiden korkoa käytetään, on laskettu liikkeeseen samassa valuutassa kuin maksettavat etuudet ja erääntyvät suunnilleen samaan aikaan kuin vastaava eläkevelvoite. Maissa, joissa tällaisille joukkovelkakirjalainoille ei ole syviä markkinoita, käytetään valtion joukkolainojen markkinakorkoja.

Etuspohjaisesta järjestelystä aiheutuva kauden työsuoritukseen perustuva meno merkitään tuloslaskelmaan henkilöstökuluihin, ellei sitä sisällytetä jonkin omaisuuserän hankintamenoon, ja sen määrä vastaa etuspohjaisen veloitteen muutosta, joka johtuu kyseisen kauden työsuorituksesta, järjestelyjen supistamisista ja velvoitteiden täyttämisestä.

Aiempaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Nettokorko lasketaan etuspohjaisen veloitteen ja järjestelyyn kuuluvien varojen nettomäärälle diskonttauskorkoa käyttäen. Se sisältyy tuloslaskelmassa työsuhte-etuuksista aiheutuneisiin kuluihin.

Kokemuserusteisista tarkistuksista ja vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman hyvikseksi tai veloituksiksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

OSAKEPALKKIOJÄRJESTELMÄ

IFRS2:n mukaan osakeperusteiset kannustinjärjestelmät tulee arvostaa käypään arvoon myöntämishetkellä ja kirjataan kuluksi oikeuden syntymisajanjakson kuluessa. Jos osakepalkkio maksetaan osakkeiden ja rahan yhdistelmänä, jakautuu palkkion käyvän arvon määrittäminen IFRS 2 -standardin mukaisesti kahteen osaan: osakkeina selvitettävään ja rahana selvitettävään osuuteen. Osakkeina selvitettävä osuus kirjataan omaan pääomaan ja käteisenä selvitettävä maksu vieraaseen pääomaan. Osakkeina selvitettävän osuuden käypä arvo on palkkion myöntämishetkellä yhtiön osakkeen kurssi vähennettynä odotetuilla osingoilla. Osakeomistusvelvoite on ansaintajaksolla huomioitu vähentämällä käyvästä arvosta lisäksi osakeostosta aiheutunut laskennallinen rahoituskulu. Rahana selvitettävän osuuden käypää arvoa tarkistetaan uudelleen jokaisena raportointipäivänä osakepalkkion maksuhetkeen asti.

VARAUKSET

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuveloitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta. Konsernin jatkuvaan toimintaan liittyvistä menoista ei kirjata varauksia.

Ympäristövelvoitteista kirjataan varaus silloin, kun konsernilla on ympäristölainsäädännön ja konsernin ympäristövastuuperiaatteiden perusteella velvoite, joka liittyy tuotantolaitoksen käytöstä poistamiseen, ympäristövahingon korjaamiseen tai laitteiston paikasta toiseen siirtämiseen.

KAUDEN VEROTETTAVAAN TULOON PERUSTUVAT VEROT JA LASKENNALLISET VEROT

Tuloslaskelman verokulu muodostuu tilikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin yhtiön kotipaikan verolainsäädännön perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista tilinpäätöshetken tai arvioidun veronmaksuhetken verokannan mukaisesti. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät johdannaissoimusten käypään arvoon arvostamisesta, etuspohjaisista eläkejärjestelyistä, käyttämättömistä verotuksellisista tappioista ja hankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin arvostuksista. Verotuksessa vähennyskelvottomasta liikearvosta ei kirjata laskennallista veroa. Laskennallisia verosaamia kirjataan siihen määrään, joka tulevaisuudessa on todennäköistä saada verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikaista eroa voidaan käyttää.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä raportointikauden päättymispäivään mennessä säädettyjä verokantoja tai verokantoja, jotka on käytännössä hyväksytty raportointikauden päättymispäivään mennessä.

Baltian konserniyritysten voittovaroihin liittyvä laskennallista verovelkaa ei ole kirjattu, koska varoilla on turvattu ulkomaisten yritysten omat investointitarpeet. Emyohtöllä on määräysvalta Baltian tytäryritysten osingonjakopolitiikkaan, ja kyseisiä voittovaroja ei ole suunniteltu jaettavan ennakoitavassa tulevaisuudessa.

TULOUTUSPERIAATTEET

Liikevaihtona esitetään tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään arvoon arvostettuina välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssierolla oikaistuin.

Konserni myy elintarvikkeita, rehua, eläimiä ja palveluita. Konserni täyttää suoriteveloitteensa ja kirjaa myynnin, kun tuote toimitetaan ja palvelu suoritetaan. Elintarvikkeilla on rajallinen hyllyikä, joten laatu- ja takuuasiant realisoituvat nopeasti. Toimitetuista tuotteista ei kirjata erillistä takuuvaramusta. Tuotteiden ja palveluiden hinnat ja määrät eivät sisällä merkittävää arvionvaraisuutta. Muuttuvan alennuksen jaksot ovat yleensä lyhyitä, ne ovat arvoltaan vähäisiä ja päättyvät yleensä vuoden loppuun, joten ne voidaan luotettavasti arvioida. Konserni ei erota myynnistä rahoituskomponenttia sillä tuotteen tai palvelun luovuttamisen ja maksun saamisen välinen aika on lyhyt.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAKSI LUOKITELLUT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA LOPETETUT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Ne esitetään kirjanpitoarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi.

Lopetettu toiminto on konsernin olennainen osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi. Lopetetujen toimintojen voitto esitetään omana eränään muissa laajan tuloslaskelman erissä.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

RAHOITUSVARAT - SOVELLETTAVA KÄYTÄNTÖ 1.1.2018 JÄLKEEN

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä jaksotettuun hankintamenoon, käypään arvoon laajan tuloksen kautta tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti myöhemmin kirjattaviksi. Luokittelu perustuu rahoitusvaran sopimusehtojen mukaisiin rahavirtoihin ja konsernin liiketoimintamalliin näiden osalta.

Jaksotettuun hankintameno arvoistettavat rahoitusvarat (velkainstrumentit)

Konserni arvostaa rahoitusvarat jaksotettuun hankintamenoon, jos molemmat seuraavista ehdoista täyttyvät: Konserni arvostaa rahoitusvarat jaksotettuun hankintamenoon, jos molemmat seuraavista ehdoista täyttyvät:

- Rahoitusvaran pitäminen perustuu liiketoimintamalliin, jossa tavoitteena on sopimuksen perustuvien rahavirtojen kerääminen
- Rahoitusvaran sopimusehdoista aiheutuvat rahavirrat ovat yksinomaan pääoman ja koron maksua

Jaksotettuun hankintameno arvoistettavat rahoitusvarat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä ja niihin tehdään tarvittaessa arvonalentumiskirjaus. Voitot tai tappiot myynnistä, modifioinnista tai arvonalentumisesta kirjataan tuloslaskelmaan. Konsernin jaksotettuun hankintameno arvoistettavat rahoitusvarat sisältävät myyntisaamiset sekä lyhyt- ja pitkäaikaiset lainasaamiset.

Käypään arvoon laajan tuloksen kautta kirjattavat rahoitusvarat (oman pääoman ehtoiset instrumentit) Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä konserni voi peruuttamattomasti luokitella oman pääoman ehtoiset instrumentit käypään arvoon laajan tuloksen kautta kirjattaviksi rahoitusvaroiksi, kun ne ovat IAS 32:n mukaisia eikä niitä pidetä kaupankäyntitarkoituksessa. Luokittelu määritetään instrumentikohtaisesti. Voittoa ja tappioita näistä ei koskaan siirretä tulosvaikutteiseksi. Osingot esitetään tuloslaskelman rahoitustuotoissa, kun oikeus osinkoon on syntynyt, paitsi jos kyseinen suorite saadaan rahoitusvaran hankintahinnan palautukseksi, jolloin tällainen tuotto kirjataan laajan tulokseen. Käypään arvoon laajan tuloksen kautta kirjattaviin oman pääoman ehtoihin instrumentteihin ei tehdä arvonalentumisen arviointia. Konserni on päättänyt luokitella peruuttamattomasti listaamattomat oman pääoman ehtoiset sijoituksensa tähän luokkaan.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisältävät kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat, tähän luokkaan alun perin määritetyt rahavarat sekä rahavarat, jotka pitää arvostaa käypään arvoon. Rahavarat ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä, jos ne on hankittu luovutettavaksi lähiaikoina. Johdannaiset luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi, paitsi jos niihin sovelletaan suojauslaskentaa. Rahoitusvarat, joiden rahavirrat eivät ole yksinomaan pääoman ja koron maksua, luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi riippumatta liiketoimintamallista. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon ja arvon muutos esitetään tuloslaskelmassa.

Taseesta pois kirjaaminen

Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittävältä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konserni kirjaa varausta odotetuista luottotappioista kaikille velkainstrumenteille, joita ei kirjata käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Odotetut luottotappiot perustuvat siihen rahavirtojen erotukseen mitä sopimuksen perusteella pitäisi saada ja mitä konserni odottaa saavansa. Odotetut rahavirrat sisältävät vakuuksien realisoinnista saatavat rahavirrat. Myyntisaamisten osalta konserni soveltaa yksinkertaistettua lähestymistapaa odotetun luottotappion laskennassa. Luottotappiovaraus perustuu saamisten elinaikana odotettuihin luottotappioihin kunakin raportointipäivänä. Konserni on laatinut luottotappiomatriisin, joka perustuu historiallisiin toteutuneisiin luottotappioihin, ja sitä säädetään eteenpäin katsovilla vastapuoleen ja taloudelliseen ympäristöön liittyvillä tekijöillä. Rahoitusvara kirjataan alas, kun ei ole kohtuullista odotusta saada sopimuksen mukaisia rahavirtoja.

RAHOITUSVARAT - SOVELLETTAVA KÄYTÄNTÖ ENNEN 1.1.2018

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella, ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Transaktiomenot sisällytetään rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan selvityspäivänä lukuun ottamatta johdannaisia ja spot-kauppoja, jotka kirjataan kaupantekopäivän mukaan. Kaupantekopäivä on päivä, jolloin konserni sitoutuu ostamaan tai myymään rahoitusinstrumentin. Selvityspäivä puolestaan on päivä, jolloin rahoitusvara luovutetaan toiselle osapuolelle tai vastaavasti rahoitusvara vastaanotetaan. Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittävältä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat -ryhmään luokitellaan sellaiset rahoitusvaroihin kuuluvat erät, jotka on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi tai jotka luokitellaan alkuperäinen kirjaamisen tapahtuessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi (käyvän arvon vaihtoehdon soveltaminen). Luokittelua voidaan muuttaa vain harvinaisissa erityistilanteissa. Jälkimmäiseen ryhmään luokitellaan sellaiset rahoitusvarat, joita hallinnoidaan käyvän arvon perusteella, tai rahoitusvaroihin kuuluvat erät, joihin liittyy yksi tai useampi kytketty johdannainen, jotka muuttavat sopimuksen rahavirtoja merkittävästi, jolloin koko yhdistelmäinstrumentti arvostetaan käypään arvoon. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat on hankittu pääasiallisesti voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaroiksi tai -veloiksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaisvarat sekä 12 kuukauden kuluessa erääntyvät rahoitusvarat sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat -ryhmän erät on arvostettu käypään arvoon, joka perustuu raportointikauden päättämispäivänä noteerattuun markkinahintaan. Arvostettaessa johdannaisia ja muita rahoitusinstrumentteja, jotka eivät ole kaupankäynnin kohteina, konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvonmääritysmenetelmiä sekä vastaisten rahavirtojen diskontattuja arvoja. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa tai alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti luokittele myytävissä oleviksi. Nämä ovat esimerkiksi myyntisaamisia ja muita konsernin saamia. Niiden arvostusperuste on jaksotettu hankintameno efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Ne sisältyvät taseessa luonteensa mukaisesti lyhyt- tai pitkäaikaisiin varoihin: viimeksi mainittuihin, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluessa.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu muuhun ryhmään. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, paitsi jos ne on tarkoitus pitää alle 12 kuukauden ajan raportointikauden päättämispäivästä lähtien, jolloin ne sisällytetään lyhytaikaisiin varoihin. Myytävissä olevat rahoitusvarat voivat koostua osakkeista ja korollisista sijoituksista. Ne arvostetaan käypään arvoon, tai milloin käypä arvo ei ole määritettävissä luotettavasti, hankintameno. Sijoituksen käypä arvo määritetään sijoituksen ostokurssin perusteella. Mikäli myytävissä oleville rahoitusvaroilta ei ole noteerattuja kursseja, konserni soveltaa niiden arvostukseen erilaisia arvostusmenetelmiä. Näitä ovat esimerkiksi viimeaikaiset riippumattomien tahojen väliset kaupat, diskonttatut rahavirrat tai muiden samankaltaisten instrumenttien arvostukset. Tässä hyödynnetään yleensä markkinoilta saatuja tietoja ja mahdollisimman vähän konsernin itsensä määrittelemiä osatekijöitä.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman erään Muut rahastot sisältyvässä käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio. Myytävissä olevien sijoitusten korkotuotot kirjataan rahoitustuottoihin käyttäen efektiivisen koron menetelmää.

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta. Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun on olemassa näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen viivästyminen yli 90 päivää ovat näyttöä myyntisaamisen arvonalentumisesta. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä kaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, kirjattu tappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

RAHAVARAT

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista, jotka ovat helposti vaihdettavissa etukäteen tiedossa olevaan määrään käteisvaroja ja joiden arvomuutosten riski on vähäinen. Rahavarioihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien. Konsernitileihin liittyvät luottotilit sisältyvät lyhytaikaisiin rahoitusvelkoihin ja ne on esitetty netotettuina, sillä konsernilla on sopimukseen perustuva laillinen kuittausoikeus, jonka mukaan se voi kuitata velkojalle suoritettavan määrän kokonaan tai osaksi tai muutoin eliminoida sen.

RAHOITUSVELAT

Konsernin rahoitusvelat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat ja jaksotettuun hankintamenoarvostetut muut rahoitusvelat.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat arvostetaan alun perin ja myöhemmin käypään arvoon samoilla periaatteilla kuin vastaavat rahoitusvarat. Johdannaisvelat sisältyvät tähän ryhmään. Muut rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon, ja transaktiomenot sisällytetään alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoarvoon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Rahoitusvelat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta siirtää velan maksua vähintään 12 kuukauden päähän raportointikauden päättymispäivästä.

Ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenoa silloin, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on määritettävissä luotettavasti. Esitettyjen tilikausien aikana konsernilla ei ole ollut ehdot täyttäviä investointeja.

Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluiksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainasitoumuksiin liittyvistä järjestelypalkkioista kirjataan transaktiomenoiksi todennäköisen nostomäärän mukainen suhteellinen osuus. Järjestelypalkkiot kirjataan taseeseen, kunnes laina nostetaan. Lainan noston yhteydessä lainasitoumuksiin liittyvä järjestelypalkkio merkitään osaksi transaktiokuluja. Siltä osin kuin on todennäköistä, että lainasitoumusta ei tulla nostamaan, järjestelypalkkio kirjataan ennakkomaksuksi maksuvalmiuteen liittyvästä palvelusta ja jaksotetaan kuluksi lainasitoumuksen ajanjaksolle.

JOHDANNAISSOPIMUKSET JA SUOJAUSLASKENTA

Johdannaisoppimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli, ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaisoppimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Niiden johdannaisoppimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja, arvomuutosten tulosvaikutukset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa. Kun johdannaisoppimuksia solmitaan, konserni käsittelee ne korkoriskin kyseessä ollessa rahavirran suojauksina, ennakoitua erittäin todennäköisen liiketoimen rahavirran suojauksina tai johdannaisoppimuksina, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä. Konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi ja arvioi suojausta aloitettaessa ja vähintään jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä suojaussuhteiden tehokkuuden tarkastelemalla suojaavan instrumentin kykyä kumota suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset.

RAHAVIRRAN SUOJAUKSET

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman suojausrahastossa (sisältyy erään Käyvän arvon rahasto ja muut rahastot). Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehoton osuus merkitään rahoitustuottoihin tai -kuluihin (korkojohdannaiset) tai liiketoiminnan muihin kuluihin (hyödykejohdannaiset).

Kun rahavirran suojaukseksi hankittu suojausinstrumentti eräännyy tai se myydään tai kun suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Jos ennakoitua suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan kuitenkin välittömästi tulosvaikutteisesti.

MUUT SUOJAUSINSTRUMENTIT, JOIHIN EI SOVELLETA SUOJAUSLASKENTAA

Siitä huolimatta, että eräät suojaussuhteet täyttävät konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojauksen vaatimukset, niihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Valuutta- ja korkoriskiä suojaavat johdannaiset kuuluvat tähän ryhmään. Kaupallisia virtoja suojaavien valuuttatermiinien käyvän arvon muutokset kirjataan konsernin noudattaman kirjaustavan mukaisesti liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin, ja rahoituseriä suojaavien valuuttatermiinien arvon muutokset tuloslaskelmaan rahoituksen kurssivoittoihin ja -tappioihin. Taseessa ulkomaan valuutan määräisiin myyntisaamisiin ja ostovelkoihin liittyvät johdannaiset esitetään muissa lyhytaikaisissa saamisissa tai veloissa. Korkojohdannaisien käyvän arvon muutokset kirjataan rahoituseriin. Taseessa korkojohdannaisien käyvät arvot esitetään lyhyt- ja pitkäaikaisissa veloissa maturiteetin mukaisesti.

Suojausrahaston muutokset on esitetty liitetiedossa 19 ”Omaa pääomaa koskevat liitetiedot” kohdassa ”Arvonmuutosrahasto”.

OMA PÄÄOMA

Osakepääomana esitetään yhtiön kaikki osakkeet. Jos yhtiö hankkii takaisin omia osakkeitaan, näiden hankinta vähennetään omasta pääomasta.

OSINKO

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osinkoa ei ole vähennetty jakokelpoisesta omasta pääomasta ennen yhtiökokouksen hyväksyntää.

LIIKEVOITTO

IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen -standardi ei määrittele liikevoiton käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu, kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot ja vähennetään ostokulut ja työsuhte-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut tuloslaskelman erät esitetään liikevoiton alapuolella.

Merkittävät luovutusvoitot ja -tappiot, lopetettujen toimintojen arvon alentumiset ja kirjaamiset, toimintojen uudelleenorganisoinnit tai merkittävät tuomioistuimen päätöksen tai ratkaisun perusteella maksetut vertailukelpoisuuteen vaikuttaviksi eriksi kirjatut korvaukset tai sakot sekä vertailukelpoinen liikevoitto voidaan tarvittaessa esittää erillisenä osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöstiedoissa.

KRIITTISET LASKENNALLISET ARVIOT JA HARKINTA

Tilinpäätöksen laadinta edellyttää johdon tekemiä arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat tilinpäätöksen sisältöön, sekä johdon harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tärkeimmillä arvioilla on vaikutusta mahdolliseen liikearvon ja muiden omaisuuserien arvon alentumiseen sekä varauksiin. Toteutunut tulos voi poiketa näistä arvioista.

Tilinpäätöstä laadittaessa tehtävät arviot perustuvat johdon parhaaseen harkintaan tilinpäätöspäivänä. Arviot perustuvat menneitä kausia koskevaan kehitykseen sekä tulevaisuutta koskeviin todennäköisimmiksi katsottuihin oletuksiin tilinpäätöspäivänä. Oletukset liittyvät konsernin taloudellisen toimintaympäristön odotettavissa olevaan kehitykseen suhteessa myyntiin ja hankintamenoisiin. Arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja tarkastellaan säännöllisesti.

Tärkeimmät alueet, joiden kohdalla on käytetty arvioita ja oletuksia, esitetään alla.

Johdon tekemät, konserniyhtiöiden tulevien tilikausien veronalaista tuloa koskevat oletukset huomioidaan kirjattujen laskennallisten verosaamisten määrää arvioidessa.

LIIKETOIMINTOJEN YHDISTÄMISESSÄ HANKITUN VARALLISUUDEN KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTÄMINEN

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitun varallisuuden käypää arvoa määrittäessään johto käyttää mahdollisuuksien mukaan saatavilla olevia markkina-arvoja. Kun tämä ei ole mahdollista, arvostaminen perustuu pääasiassa varallisuuserän aiempaan tuottoon ja sen aiotuun käyttöön liiketoiminnassa. Aineettoman oikeuden käypään arvoon arvostaminen on edellyttänyt johdolta arvioita vastaisista rahavirroista. Arvostamiset perustuvat diskontattuihin rahavirtoihin sekä arvioituihin luovutus- ja takaisinostohintoihin ja edellyttävät johdolta arvioita ja oletuksia omaisuuserien tulevasta käytöstä ja vaikutuksesta yhtiön taloudelliseen asemaan. Muutokset liiketoiminnan painopisteissä ja suunnassa voivat johtaa muutoksiin alkuperäisessä arvostuksessa.

Lisäksi sekä aineettomat että aineelliset hyödykkeet tarkistetaan mahdollisen arvon alentumisen varalta vähintään kunakin tilinpäätöspäivänä.

ARVONALENTUMISTESTAUS

Konserni testaa mahdollisen liikearvon arvonalentumisen vuosittain. Rahavirtoja tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät määritetään käyttöarvoon perustuvilla laskelmissa. Näiden laskelmien tekeminen edellyttää arvioiden käyttöä. Vaikka käytetyt oletukset ovat johdon mielestä asianmukaisia, arvioidut kerrytettävissä rahamäärät saattavat poiketa merkittävästi toteutuneesta.

Arvonalentumislaskelmassa käytettyihin oletuksiin liittyy johdon harkintaa, joka koskee eri tekijöiden kehityksen arviointia. Herkkyysanalyysi korostaa sitä, että tuoton kasvuun liittyvät tekijät ovat laskelmissa käytettyjen menetelmien, oletuksien ja arvioiden keskeisimpiä epävarmuuden lähteitä. Tämä herkkyys perustuu edellä mainittujen tekijöiden tulevan kehityksen arvioimisen vaikeuteen.

LASKENNALLISET VEROT:

Laskennallinen verosaaminen kirjataan vain siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Konserni arvioi tilinpäätösten yhteydessä laskennallisten verosaamisten kirjausperusteet. Tätä varten arvioidaan, miten todennäköisesti tytäryrityksillä on kerrytettävissä verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömät verotukselliset tappiot tai käyttämättömät verotukseen liittyvät hyvitykset voidaan hyödyntää.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTAMINEN

Johdon periaatteena on kirjata hitaasti liikkuvalla ja vanhentuneella vaihto-omaisuudelle arvonalentumistappio, joka perustuu johdon parhaaseen arviointiin konsernin omistuksessa tilinpäätöspäivänä mahdollisesti olevasta käyttökelvottomasta vaihto-omaisuudesta. Konsernilla on johdon hyväksymä vaihto-omaisuuden arvostamispolitiikka. Johdon arviot perustuvat johdonmukaiseen ja jatkuvaan seurantaan ja arviointiin. Myös biologisten hyödykkeiden käypä arvo sisältää johdon harkintaa.

UUDEN JA UUDISTETUN IFRS-NORMISTON SOVELTAMINEN

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, joita konserni ei ole vielä soveltanut. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

IFRS 16 "Vuokrasopimukset" tulee korvaamaan IAS 17 -ohjeistuksen koskien vuokrasopimuksia. IFRS 16 määrittää periaatteet, joilla vuokrasopimusten osapuolet kirjaavat, arvostavat ja esittävät tietoja vuokrasopimuksista. Standardia on sovellettava 1.1.2019 alkaen ja konserni ottaa sen käyttöön silloin takautuvasti. IFRS 16:n mukaan vuokralle ottajan on kirjattava taseeseen varat ja velat sekä tuloslaskelmaan poistot ja rahoituskustannus kaikista yli 12 kuukauden vuokrasopimuksista. Alle 12 kuukauden sopimukset ja arvoltaan vähäiset hyödykkeet konserni jättää tarkastelun ulkopuolelle. Uudella standardilla ei ole merkittävää vaikutusta tulokseen ennen veroja. Varat ja korolliset velat kasvavat noin 45 miljoonaa euroa. Tämän kasvun myötä nettovelkaantumistaso vuoden 2018 lopussa olisi noin 102 prosenttia. Standardi on hyväksytty EU:ssa.

Millään muulla jo julkaistulla mutta ei vielä voimassa olevalla IFRS-standardilla tai IFRIC-tulkinnalla ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernille.

1. TOIMINTASEGMENTIT

Konsernin operatiivisesta toiminnasta vastaa konsernin toimitusjohtaja konsernin johtoryhmän avustamana. Toimintasegmentit on määritelty niiden raporttien perusteella, joita konsernin johtoryhmä käyttää resurssien jakamiseen ja tuloksellisuuden arviointiin.

Konsernin johtoryhmä seuraa liiketoimintaa maantieteellisesti. Maantieteellisesti katsottuna johto arvioi tulosta Ruotsissa, Suomessa, Tanskassa ja Baltiassa.

Kaikki maantieteelliset segmentit valmistavat, myyvät ja markkinoivat lihatuotteita ja -valmisteita sekä valmisruokia.

Segmenttien liikevaihto ja liikevoitto eivät sisällä sisäistä myyntiä ja katetta. Segmentit raportoivat ulkoista myyntiä ja ulkoisen myynnin kustannuksia.

Segmenttien varat ja velat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, jotka ovat suoraan tai perustellusti kohdistettavissa ao. segmentin liiketoimintaan. Segmentin varoihin on laskettu aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, osuudet osakkuusyhtiöissä, vaihto-omaisuus ja korottomat saamiset. Segmentin velkoihin sisältyvät lyhytaikaiset, korottomat velat. Kohdistamattomat erät sisältävät rahoitus- ja veroeriä sekä koko konsernille yhteisiä eriä.

UUOSI 2018	RUOTSIN TOIMINNOT	SUOMEN TOIMINNOT	TANSKAN TOIMINNOT	BALTIAN TOIMINNOT	TOIMINTA-SEGMENTIT YHTEENSÄ	KONSERNI-HALLINTO	ELIMINOINNIT	KOHDISTAMATTOMAT	KONSERNI YHTEENSÄ
TULOSLASKELMATIEDOT									
Liikevaihto	682,1	721,9	149,3	162,1	1 715,4	-	-	-	1 715,4
Liikevoitto	8,6	-36,6	-5,9	-0,7	-34,6	-14,9	-	-	-49,5
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0,0	0,4	0,6	-	1,1	-	-	-	1,1
"Rahoitustuotot ja -kulut"								-9,9	-9,9
Tuloverot								7,1	7,1
Tilikauden tulos									-51,2
TASETIEDOT									
Segmentin varat	251,9	402,1	59,3	142,2	855,5	38,9	-41,0	-	853,3
Osuudet osakkuusyrityksissä	3,4	13,2	3,6	-	20,2	1,0	-	-	21,1
Kohdistamattomat varat	-	-	-	-	-	-	-	57,5	57,5
Varat yhteensä	255,2	415,3	62,9	142,2	875,7	39,8	-41,0	57,5	931,9
Segmentin velat	113,6	98,0	16,7	24,4	252,6	12,3	-7,5	-	257,4
Kohdistamattomat velat	-	-	-	-	-	-	-	347,9	347,9
Velat yhteensä	113,6	98,0	16,7	24,4	252,6	12,3	-7,5	347,9	605,3

UUOSI 2018	RUOTSIN TOIMINNOT	SUOMEN TOIMINNOT	TANSKAN TOIMINNOT	BALTIAN TOIMINNOT	TOIMINTA-SEGMENTIT YHTEENSÄ	KONSERNI-HALLINTO	ELIMINOINNIT	KOHDISTAMATTOMAT	KONSERNI YHTEENSÄ
MUUT TIEDOT									
Liikevaihto, tavarat	681,9	718,4	149,3	161,9	1 711,5	-	-	-	1 711,5
Liikevaihto, palvelut	0,1	3,5	-	0,3	3,9	-	-	-	3,9
Investoinnit	6,4	18,5	2,3	10,4	37,6	3,4	-	-	41,0
Poistot	-9,9	-28,7	-7,4	-9,8	-55,8	-0,5	-	-	-56,3
Arvonalentumiset	-	-0,5	-	-	-0,5	-	-	-	-0,5
Liikearvot	29,2	19,8	-	22,2	71,2	-	-	-	71,2
Rahavirta ilman rahoituskuluja	1,9	-91,2	-0,7	1,3	-88,7	-18,5	-	-	-107,2
Rahavirta ilman rahoituskuluja, täsmäytys konserni yhteensä									
Liiketoiminnan rahavirta									-24,6
Rahoituserät (-)									7,4
Investointien rahavirta									-89,8
Myönnettyt lainat ja lainasaamisten takaisinmaksut (-)									-0,1
Rahavirta ilman rahoituskuluja									-107,2

VUOSI 2017	RUOTSIN TOIMINNOT	SUOMEN TOIMINNOT	TANSKAN TOIMINNOT	BALTIAN TOIMINNOT	TOIMINTA- SEGMENTIT YHTEENSÄ	KONSERNI- HALLINTO	ELIMINOINNIT	KOHDISTAMATTOMAT	KONSERNI YHTEENSÄ
TULOSLASKELMATIEDOT									
Liikevaihto	759,4	742,2	147,8	158,7	1 808,1	-	-	-	1 808,1
Liikevoitto	5,4	-16,5	-13,9	4,4	-20,6	-19,7	-	-	-40,3
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	-0,2	2,4	-0,5	-	1,7	-	-	-	1,7
"Rahoitustuotot ja -kulut"								-6,9	-6,9
Tuloverot								6,0	6,0
Tilikauden tulos									-39,5
TASETIEDOT									
Segmentin varat	239,4	404,4	66,7	141,2	851,7	62,4	-32,5	-	881,6
Osuudet osakkuusyrityksissä	3,8	15,5	3,2	-	22,5	-	-	-	22,5
Kohdistamattomat varat	-	-	-	-	-	-	-	48,6	48,6
Varat yhteensä	243,1	420,0	69,9	141,2	874,2	62,4	-32,5	48,6	952,7
Segmentin velat	106,8	154,8	17,6	20,8	300,0	13,5	-7,1	-	306,3
Kohdistamattomat velat	-	-	-	-	-	-	-	295,3	295,3
Velat yhteensä	106,8	154,8	17,6	20,8	300,0	13,5	-7,1	295,3	601,6
MUUT TIEDOT									
Liikevaihto, tavarat	759,0	738,2	147,8	158,5	1 803,5	-	-	-	1 803,5
Liikevaihto, palvelut	0,3	4,0	-	0,2	4,5	-	-	-	4,5
Investoinnit	13,7	96,9	1,3	10,0	122,0	3,5	-	-	125,5
Poistot	-11,2	-24,8	-8,9	-9,4	-54,3	-0,9	-	-	-55,2
Arvonalentumiset	-	-4,2	-10,1	-	-14,3	-	-	-	-14,3
Liikearvot	30,4	19,8	0,0	22,2	72,4	-	-	-	72,4
Rahavirta ilman rahoituskuluja	18,1	-56,0	0,8	4,4	-32,6	-17,0	-	-	-49,6
Rahavirta ilman rahoituskuluja, täsmäytys konserni yhteensä									
Liiketoiminnan rahavirta									45,7
Rahoituserät (-)									10,6
Investointien rahavirta									-104,0
Myönnettyt lainat ja lainasaamisten takaisinmaksut (-)									-1,9
Rahavirta ilman rahoituskuluja									-49,6

2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

	2018	2017
Vuokratuotot	1,3	1,3
Myyntivoitot pysyvistä vastaavista	0,8	0,5
Valuuttajohdannaisten kurssivoitot	0,8	1,4
Vakuutuskorvaus	0,1	0,0
Julkiset avustukset	0,0	0,0
Liiketoiminnan muut tuotot	5,5	5,2
Liiketoiminnan muut tuotot	8,4	8,5

3. MATERIAALIT JA PALVELUT

	2018	2017
Ostot tilikauden aikana	-1 067,2	-1 114,8
Varastojen lisäys tai vähennys	8,1	-3,2
Valmistus omaan käyttöön	0,0	0,0
Aineet, tavarat, tarvikkeet	-1 059,1	-1 118,0
Ulkopuoliset palvelut	-152,1	-153,3
Materiaalit ja palvelut	-1 211,2	-1 271,3

4. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUNEET KULUT

	2018	2017
Palkat ja palkkiot	-245,9	-254,8
Osakepalkkiojärjestelmän kulut	0,0	0,0
Eläkekulut, maksupohjaiset järjestelyt	-27,2	-28,4
Eläkekulut, etuusperusteiset järjestelyt	-2,2	-2,2
Eläkekulut yhteensä	-29,5	-30,5
Muut henkilösivukulut	-41,3	-43,1
Työsuhte-etuuksista aiheutuneet kulut	-316,7	-328,4
Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden saama kompensatio:		
Lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	-3,3	-3,1
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	-0,5	-0,4
Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet	-1,1	-0,7
Osakeperusteiset maksut	0,0	0,0
Johdon palkat, palkkiot ja etuudet	-4,9	-4,2
Henkilöstömäärä tilikauden aikana keskimäärin		
Toimihenkilöt	1 264	1 302
Työntekijät	5 915	5 990
Yhteensä	7 179	7 292

HALLITUKSEN JÄSENET	PALKAT JA PALKKIOT	TYÖSUHTEEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEISET ETUDET
Mikko Nikula, puheenjohtaja 27.11.2018 asti	0,099	-
Reijo Kiskola, 12.4.2018 alkaen, puheenjohtaja 27.11.2018 alkaen	0,038	-
Marko Onnela, varapuheenjohtaja 14.12.2018 asti	0,051	-
Pirjo Väliaho, 12.4.2018 asti	0,015	-
Per Olof Nyman	0,043	-
Riitta Palomäki, 14.12.2018 asti	0,047	-
Tuomas Salusjärvi, 14.12.2018 asti	0,039	-
Jari Mäkilä	0,025	-
Veikko Kemppe, 12.4.2018 asti	0,007	-
Carl-Peter Thorwid	0,027	-
Yhteensä	0,392	-
Toimitusjohtaja		
Jari Latvanen ja Reijo Kiskola	0,805	0,183
Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet	1,139	

Konsernin johtoryhmän suomalaisilla jäsenillä on maksuperusteinen lisäeläkevakuutus. Lisäeläkevakuutusmaksun suuruus on 20 prosenttia vakuutetun vuosipalkasta. Lisäeläkesopimusten mukainen eläkeikä on 63 vuotta.

OSAKEPALKKIOJÄRJESTELMÄ

Osakepalkkiojärjestelmä 2013

HKScanin hallitus on 19.12.2012 päättänyt ottaa käyttöön osakepalkkiojärjestelmän osana yhtiön avainhenkilöiden kannustus- ja sitouttamisjärjestelmää. Osakepalkkiojärjestelmä tarjoaa kohderyhmälle mahdollisuuden saada palkkiona HKScanin A-sarjan osakkeita kolmelta ansaintajaksolta, vuosilta 2013, 2014 ja 2015, niille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Hallitus päättää ansaintajakson alkaessa ansaintajaksolle asetettavista kriteereistä ja niille asetettavista tavoitteista. Lisäksi uudessa osakepalkkiojärjestelmässä on yksi kolmen vuoden ansaintajakso, kalenterivuodet 2013-2015. Palkkion saaminen tältä ansaintajaksolta edellyttää, että avainhenkilö ennestään omistaa tai hankkii yhtiön A-sarjan osakkeita hallituksen päättämän määrän.

Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintajaksolta 2015 perustuu HKScan-konsernin osakekohtaiseen tulokseen (EPS) ja sijoitetun pääomaan tuottoon (ROCE).

Mahdolliset palkkiot ansaintajaksolta 2015 maksetaan vuonna 2018 osittain yhtiön A-sarjan osakkeina ja osittain rahana. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta avainhenkilölle aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Mikäli avainhenkilön työ- tai toimosuhde päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta. Ansaintajaksolta 2015 siirrettiin 16 501 osaketta palkkioon oikeutetuille sekä maksettiin rahaosuus verojen ja veroluonteisten maksujen kattamiseksi.

Osakepalkkiojärjestelmä 2017-2019

HKScan Oyj:n hallitus hyväksyi 10.4.2017 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän konsernin avainhenkilöille vuodelle 2017. Uudessa osakepalkkiojärjestelmässä on yksi ansaintajakso, vuosi 2017. Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintajaksolta perustuu HKScan-konsernin sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE) sekä osakekohtaiseen tulokseen (EPS).

Palkkiot ansaintajaksolta maksetaan osittain yhtiön A-sarjan osakkeina ja osittain rahana seuraavasti: 50 prosenttia vuonna 2018 ja 50 prosenttia vuonna 2019. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta avainhenkilöille aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Mikäli avainhenkilön työ- tai toimosuhde päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei makseta.

Palkkiojärjestelmän piiriin kuuluu 28 henkilöä. Ansaintajakson perusteella maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään noin 743 000 HKScan Oyj:n A-sarjan osaketta sisältäen rahana maksettavan osuuden.

Ansaintajaksolta 2017 ei makseta palkkiota, koska asetettuja tavoitteita ei saavutettu.

Osakepalkkiojärjestelmä 2018

HKScan Oyj:n hallitus hyväksyi 7.2.2018 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän konsernin avainhenkilöille. Järjestelmä koostuu suoriteperusteisesta osakepalkkiojärjestelmästä (Performance Share Plan - PSP) päärakenteena sekä ehdollisesta osakepalkkiojärjestelmästä (Restricted Share Plan - RSP) täydentävänä osakepalkkiojärjestelmänä. Kukin järjestelmä kattaa kolme vuoden pituisen jakson. Osakepalkkiojärjestelmän osallistujien ansaintamahdollisuus on rajattu seuraavasti: Mikäli HKScanin A-sarjan osakkeen arvo yksittäisen ohjelman päättyessä on enemmän kuin kolminkertainen verrattuna osakkeen arvoon ohjelman alkaessa, tämän rajan ylittävä osa palkkiosta leikataan eikä sitä makseta.

PSP 2018-2020

Palkkiot ansaintajaksolta maksetaan osittain yhtiön A-sarjan osakkeina ja osittain rahana vuonna 2021. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta avainhenkilöille aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Mikäli avainhenkilön työ- tai toimosuhde päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta. PSP 2018 - 2020-ohjelmaan sovellettavat ansaintakriteerit ovat HKScanin vertailukelpoinen liikevoitto (EBIT) sekä vertailukelpoinen osakekohtainen tulos (EPS).

Palkkiojärjestelmän piiriin kuuluu noin 30 henkilöä. Ansaintajakson perusteella maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään noin 910 400 HKScan Oyj:n A-sarjan osaketta sisältäen rahana maksettavan osuuden.

RSP 2018-2020

Mahdolliset palkkiot ansaintajaksolta maksetaan osittain yhtiön A-sarjan osakkeina ja osittain rahana vuonna 2021. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta avainhenkilöille aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Mikäli avainhenkilön työ- tai toimosuhde päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei makseta. Yllä mainitun työsuhteen jatkumisehdon lisäksi hallitus on asettanut RSP 2018 - 2020-ohjelmalle yhtiötason taloudellisen mittarin, jonka täytyminen on edellytyksenä osakepalkkion maksamiselle ohjelman perusteella. Kyseinen mittari perustuu vertailukelpoiseen sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE) ennen veroja keskiarvoon.

Palkkiojärjestelmän piiriin kuuluu noin 11 henkilöä. Ansaintajakson perusteella maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään noin 44 200 HKScan Oyj:n A-sarjan osaketta sisältäen rahana maksettavan osuuden.

Osakepalkkiojärjestelmän perustiedot ja tapahtumat on koottu seuraaviin taulukoihin.

OSAKEPOHJAISET KANNUSTIMET TILIKAUDELLE 1.1.-31.12.2018

JÄRJESTELMÄ	OSAKEPALKKIOJÄRJESTELMÄ 2018		OSAKEPALKKIOJÄRJESTELMÄ 2017		OSAKEPALKKIOJÄRJESTELMÄ 2015	
	PSP 2018-2020	RSP 2018-2020	ANSAINAJAKSO 2017, 2018 TOIMITUS	ANSAINAJAKSO 2017, 2019 TOIMITUS	ANSAINAJAKSO 2015	YHTEENSÄ / KESKIARVO
Osakepalkkioita enintään, brutto kpl	910 400	44 200	371 500	371 500	451 000	2 148 600
Myöntämispäivä	5.3.2018	5.3.2018	8.6.2017	8.6.2017	10.2.2015	
Oikeuden syntyminen / maksu viimeistään, pvm	31.3.2021	31.3.2021	30.6.2018	31.3.2019	30.4.2018	
Maksimi juoksuaika, vuotta	3,0	3,0	1,0	1,8	3,2	2,4
Jäljellä oleva juoksuaika, vuotta	2,3	2,3	0,0	0,0	0,0	2,3
Oikeuden syntymisehdot	EBIT (50%), EPS (50%), Työssäolovelvoite	ROCE , Työssäolovelvoite	ROCE (70%), EPS (30%), Työssäolovelvoite	ROCE (70%), EPS (30%), Työssäolovelvoite	EPS (70%), ROCE% (30%), Työssäolovelvoite	
Henkilöitä tilikauden päättyessä	27	10	-	-	-	-
Maksutapa	Osakkeita ja rahaa	Osakkeita ja rahaa	Osakkeita ja rahaa	Osakkeita ja rahaa	Osakkeita ja rahaa	

MUUTOKSET TILIKAUDEN AIKANA	PSP 2018-2020	RSP 2018-2020	ANSAINAJAKSO 2017, 2018 TOIMITUS	ANSAINAJAKSO 2017, 2019 TOIMITUS	ANSAINAJAKSO 2015	YHTEENSÄ / KESKIARVO
1.1.2018						
Myönnettyt palkkiot tilikauden alkaessa	0	0	278 500	278 500	24 971	581 971
Muutokset tilikauden aikana						
Myönnettyt	845 600	44 200	0	0	0	889 800
Menetettyt	127 500	10 600	0	0	3 530	141 630
Toteutetut	0	0	0	0	21 441	21 441
Rauenneet	0	0	278 500	278 500	0	557 000
31.12.2018						
Myönnettyt palkkiot tilikauden päättyessä	718 100	33 600	0	0	0	751 700

Tilikauden aikana myönnettyjen osakeperusteisten kannustimien hinnoittelu määritettiin seuraavien panosten mukaan, ja niillä oli seuraava vaikutus:

TILIKAUDEN AIKANA MYÖNNETTYJEN OSAKEPALKKIODEN ARVOSTUSPARAMETRIT	
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	3,16
Osakkeen kurssi tilikauden päättyessä, euroa	1,42
Juoksu-aika, vuotta	3,0
Odotetut osingot (mikäli ei hyvitetä), euroa	0,39
Käypä arvo myöntämishetkellä yhteensä, euroa	2 469 225
Käypä arvo raportointihetkellä yhteensä, euroa	0
OSAKEPOHJAISTEN KANNUSTIMIEN VAIKUTUS TULOKSEEN JA TALOUDELLISEEN ASEMAAN TILIKAUDEN AIKANA	
Tilikauden kustannukset, osakepohjaiset maksut, euroa	-2 818
Omana pääomana kirjattava, euroa	-3 903
Osakepohjaisista maksuista aiheutuva velka tilikauden lopussa, euroa	
Arvio raportointihetkellä maksamattomien ohjelmien veroihin tarkoitettua rahaosuudesta.	0

5. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2018	2017
Suunnitelman mukaiset poistot	-56,3	-55,2
Arvonalentumiset	-0,5	-14,3
Yhteensä	-56,7	-69,5

6. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

	2018	2017
Vuokrat	-13,8	-13,9
Luovutustappiot pysyvistä vastaavista	-0,1	-0,1
Tutkimus- ja kehitykset	-8,6	-6,5
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	-11,4	-8,9
Energia	-38,5	-37,7
Kunnossapito	-41,3	-39,4
Mainos-, markkinointi- ja edustuskulut	-18,3	-20,6
Palvelu-, tietohallinto- ja konttorikulut	-27,4	-29,0
Valuuttajohdannaisten kurssitappiot	-1,1	-0,7
Muut kulut	-28,0	-31,0
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-188,6	-187,7

TILINTARKASTUSPALKKIOT

Konsernin tilintarkastuspalkkiot sen riippumattomille tilintarkastajille esitetään alla olevassa taulukossa. Varsinaisen tilintarkastuksen tilintarkastusmenot liittyvät vuositilinpäätösten tarkastukseen ja niihin läheisesti liittyviin lainsäädännöllisiin toimintoihin. Tilintarkastuksen muita palkkioita ovat mm. verokonsultointi ja yritysjärjestelyissä avustaminen.

	2018	2017
Tilintarkastuspalkkiot	-0,5	-0,5
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palkkiot	0,0	-0,8
Tilintarkastusmenot yhteensä	-0,5	-1,3

Ernst & Young Oy:lle maksettiin muista kuin tilintarkastukseen liittyvistä palveluista HKScan-konsernin yhtiöille yhteensä 4 tuhatta euroa tilikauden 2018 aikana.

7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

RAHOITUSTUOTOT	2018	2017
Osinkotuotot	0,3	0,1
Korkotuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista	1,7	1,8
Korkotuotot korkojohdannaisista	-	-
Muut rahoitustuotot	0,1	0,0
Yhteensä	2,0	2,0
Rahoituskulut		
Korkokulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintameno- arvostetuista rahoitusveloista	-8,2	-6,4
Korkokulut korkojohdannaisista	-3,2	-3,4
Muut rahoituskulut		
Korkojohdannaisten käyvän arvon muutos	2,0	3,2
Lainasaamisten arvonalentuminen	-	-
Muut rahoituskulut	-2,2	-1,9
Kurssierot lainoista ja saamisista	-1,3	-0,3
Kurssierot johdannaisinstrumenteista	1,0	-0,1
Yhteensä	-11,9	-8,9
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-9,9	-6,9

8. TULOVEROT

TULOVEROT	2018	2017
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-1,6	-1,9
Aikaisempien tilikausien verot	0,0	0,0
Laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutos	8,7	7,9
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	7,1	6,0
Verokannan täsmäytys, kumulatiivinen		
Kirjanpidon voitto/tappio ennen veroja	-58,3	-45,5
Laskennallinen vero emoyhtiön verokannalla	11,7	9,1
Ulkomaisten tytäryhtiöiden poikk. verokantojen vaikutukset	-0,6	0,7
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	0,2	0,3
Verovapaat tulot	0,1	0,0
Vähennyskelvottomat menot	-0,4	-1,2
Tilikauden tappioista kirjaamaton vero	-4,3	-3,3
Aikaisempien tilikausien vero	0,0	0,0
Aiempiä tilikausia koskevat oikaisut	0,0	0,0
Verokannan muutoksen vaikutus	0,5	0,4
Verokulu tuloslaskelmassa	7,1	6,0

9. OSAKEKOHTAINEN TULOS

	2018	2017
Emoyrityksen omistajille kuuluva tilikauden voitto	-52,9	-42,5
Hybridilainan nostokulut ja laskennallinen korko	-0,9	-
Yhteensä	-53,8	-42,5
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo (1 000 kpl)	54 030	54 018
Laimennusvaikutuksella oikaistut ulkona olevat osakkeet, painotettu keskiarvo	54 030	54 018
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euroa/osake)	-1,00	-0,79
Laimennusvaikutuksella oikaistu tulos (euroa/osake)	-1,00	-0,79

10. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

	2018	2017
Hankintameno 1.1.	96,5	94,0
Muuntoerot	-2,4	-1,9
Lisäykset	0,1	1,7
Vähennykset	-3,9	0,0
Siirrot erien välillä	6,1	2,8
Hankintameno 31.12.	96,5	96,5
Kertyneet poistot 1.1.	-31,8	-28,0
Muuntoerot	0,1	0,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	3,9	0,0
Tilikauden poisto	-2,4	-2,3
Arvonlennukset	-	-1,7
Kertyneet poistot 31.12.	-30,2	-31,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	66,3	64,8

Ruotsin liiketoimintaan kuuluvat tavamerkit, kirjanpitoarvoltaan 53,2 (55,4) miljoonaa euroa testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Konsernin arvion mukaan niillä on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Nämä ovat hyvin tunnettuja tavamerkkejä, joilla on pitkä historia ja suuri vaikutus liiketoimintaan sekä kannattavuuteen ja näin kuvitellaan olevan niin myös tulevaisuudessa. Arvonalentumistestaus tehdään segmenttitasolla ja se kattaa kaikki segmentin varat (katso yksityiskohtainen määritelmä liitetiedosta 11). Jäljellä oleva tasearvo muodostuu IT-ohjelmistoista, muista tuotemerkeistä ja liittymismaksuista.

11. LIIKEARVO

	2018	2017
Hankintameno 1.1.	72,4	77,0
Muuntoerot	-1,2	-0,9
Poistot ja arvonalentumiset	-	-3,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	71,2	72,4

LIIKEARVOJEN KOHDISTUS

Kaikki konsernin liikearvon kirjaamiseen johtaneet hankinnat ovat kohdistuneet yksittäisen rahavirtaa tuottavan yksikön nettovarojen hankintaan tai liiketoiminnan hankintaan, ja liikearvo on hankintakohtaisesti kohdistettu kyseiselle rahavirtaa tuottavalle yksikölle. Liikearvoa on kohdistettu yhteensä neljälle eri rahavirtaa tuottavalle yksikölle.

LIIKEARVOJEN ERITTELY	2018	2017
Suomi	19,8	19,8
Ruotsi	29,2	30,4
Tanska	-	-
Baltia	22,2	22,2
Yhteensä	71,2	72,4

ARVONALENTUMISTESTAUS

Yhtiö laatii arvonalennustestauslaskelmat vuosittain. Keskeisiä oletuksia laskelmissa ovat liiketoiminnan kasvunäkymät, kustannuskehitys ja käytetty diskonttokorko.

Johto tarkastelee liiketoiminnan tuloksia liiketoimintakohtaisesti ja on tunnistanut Ruotsin, Suomen, Tanskan ja Baltian maat pääliiketoiminnoiksi. Johto seuraa liikearvoa liiketoimintasegmenttien tasolla.

Arvonalennustestauksessa kaikki rahavirtaa tuottavan yksikön varat testataan tulevaisuuden rahavirtaa vastaan. Rahavirtaa tuottavan yksikön liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu arvonalentumistestauksessa käyttöarvolaskelmiin. Laskelmissa käytetyt rahavirta-arviot perustuvat historialliseen suoriutumiseen. Suomen osalta testauksen rahavirtoja on alennettu viime vuodesta johtuen Rauman tehtaan käynnistämiseen liittyvistä pidentyneistä haasteista. Tanskan osalta arvonalentumistestauksen rahavirroissa on arvio, että liikevoitto vuonna 2020 on nolla. Terminaali rahavirta on ekstrapoloitu käyttäen varovaista kasvukerrointa (1,0 prosenttia). Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kasvukertoimet ennustejakson jälkeiselle ajalle eivät ylitä rahavirtaa tuottavien yksiköiden pitkäaikaista historiallista kasvua.

Korkokanta on määritelty oman ja vieraan pääoman painotettuna keskikustannuksena (WACC). Korkokannan laskenta perustuu samalla alalla toimivien yhtiöiden (verrokkiryhmä) markkinatietoon. Lisäksi laskennassa on huomioitu markkina-aluekohtaiset riskit. Suomen ja Tanskan toimintojen korkeampi riski on huomioitu rahavirtaa tuottavan yksikön diskonttauskorossa. Käytetyt korkokannat ovat Ruotsissa 6,6 (4,7) prosenttia, Suomessa 6,3 (4,4) prosenttia, Tanskassa 6,0 (4,3) prosenttia ja Baltiassa 6,5 (4,7) prosenttia.

Kunkin rahavirtaa tuottavan yksikön herkkyyden arvon alentumiselle testataan diskonttauskorkoa ja tulevaa rahavirtaa ilman rahoituskuluja muuttamalla. Herkkyyksianalyysin perusteella yhden prosenttiyksikön nousu diskonttauskorossa johtaisi arvonalentumiseen joka olisi 23 miljoonaa euroa Suomessa, 6 miljoonaa euroa Tanskassa ja 9 miljoonaa euroa Baltiassa. Jos testauksen rahavirta olisi 10 % pienempi, pitäisi kirjata arvonalentuminen joka olisi 2 miljoonaa euroa Suomessa, 4 miljoonaa euroa Tanskassa ja 4 miljoonaa euroa Baltiassa. Seuraavat korkokannan nousut prosenttiyksiköissä eivät johtaisi arvonalentumiseen, olettaen että muut tekijät pysyvät muuttumattomina: Ruotsi 4,1, Suomi 0,6, Tanska 0,0, Baltia 0,5. Tulevaisuuden rahavirrat testauksessa ylittivät testattavat varat seuraavasti: 34 miljoonaa euroa Suomessa, 0 miljoonaa euroa Tanskassa ja 9 miljoonaa euroa Baltiassa.

Oheinen taulukko esittää testauksessa käytetyn rahavirran ilman rahoituskuluja ja rahoitusta.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	TERMINAALI
Ruotsi	20,4	8,2	18,1	1,9	10,1	11,8	11,8	16,3
Suomi	16,0	25,9	-56,0	-91,2	18,2	18,6	16,3	16,4
Tanska	-2,1	-0,8	0,8	-0,7	3,2	2,3	2,1	2,0
Baltia	8,0	6,7	4,4	1,3	2,3	10,6	8,9	5,5

Muissa tekijöissä johdon käsityksen mukaan käytettyjen oletusten kohtuulliset muutokset eivät johda arvonalentumisiin Ruotsin segmentin liikearvossa. Äkilliset ja muut kuin jokseenkin mahdolliset muutokset rahavirtaa tuottavien yksiköiden toimintaympäristössä voivat johtaa pääomakustannusten kasvamiseen tai tilanteeseen, jossa rahavirtaa tuottavalle yksikölle joudutaan arvioimaan selkeästi alhaisemmat rahavirrat. Tällaisessa tilanteessa arvonalenemistappioiden kirjaaminen on todennäköistä.

Suoritettujen vuosittaisen arvonalennustestin perusteella ei tehty arvonalentumista vuonna 2018. Vuonna 2017 arvonalentumistestin perusteella tehtiin arvonalentuminen Tanskan segmenttiin.

12. AINEELLISET HYÖDYKKEET

AINEELLISET HYÖDYKKEET 2018	MAA- JA VESIALUEET	RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT	KONEET JA KALUSTO	MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	10,6	524,3	722,8	18,2	29,9	1 305,8
Muuntoerot	-0,1	-3,5	-7,8	0,0	-0,4	-11,7
Lisäykset	-	1,9	12,4	1,5	25,0	40,8
Vähennykset	-0,3	-0,3	-0,9	-0,5	-0,2	-2,2
Siirrot erien välillä	0,4	3,6	19,1	0,2	-29,4	-6,1
Hankintameno 31.12.	10,6	526,1	745,6	19,4	25,0	1 326,6
Kertyneet poistot 1.1.	0,0	-304,2	-528,5	-14,9	-	-847,6
Muuntoerot	-	2,9	6,0	0,0	-	8,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	0,3	0,6	-0,3	-	0,6
Tilikauden poisto	-	-14,1	-38,7	-1,0	-	-53,9
Arvonlennukset	-	-	-0,4	-	-	-0,4
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	-315,1	-561,0	-16,2	-	-892,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	10,6	211,0	184,5	3,2	25,0	434,2
AINEELLISET HYÖDYKKEET 2017	MAA- JA VESIALUEET	RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT	KONEET JA KALUSTO	MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	10,8	466,4	627,3	16,8	74,3	1 195,6
Muuntoerot	-0,1	-1,8	-4,6	0,0	-0,3	-6,7
Lisäykset	0,0	31,3	56,0	1,8	34,7	123,9
Vähennykset	-0,2	-0,1	-2,9	-0,8	0,0	-4,0
Siirrot erien välillä	0,0	28,5	47,0	0,4	-78,8	-3,0
Hankintameno 31.12.	10,6	524,3	722,8	18,2	29,9	1 305,8
Kertyneet poistot 1.1.	0,0	-289,5	-490,5	-14,0	-	-793,9
Muuntoerot	-	1,9	3,5	0,0	-	5,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	0,1	2,5	0,1	-	2,8
Tilikauden poisto	-	-15,1	-36,7	-1,0	-	-52,9
Arvonlennukset	-	-1,6	-7,3	-	-	-9,0
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	-304,2	-528,5	-14,9	-	-847,6
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	10,6	220,1	194,2	3,3	29,9	458,2

Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet sisältävät 1,4 (1,3) miljoonaa euroa biologisia hyödykkeitä. Nämä ovat teuraseläimiä tuottavia eläimiä, ja ne on arvostettu hankintamenoon, josta on vähennetty eläinten ikäänymisestä aiheutuva käyttöarvon alenemista vastaava kustannus. Tuottaville eläimille ei ole olemassa markkinahintaa.

13. OSUUDET OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSISSÄ

	2018	2017
Hankintameno 1.1.	22,5	22,2
Muuntoerot	-0,2	-0,1
Lisäykset	1,0	-
Vähennykset (yritysjärjestelyt)	-	-0,7
Hankintameno 31.12.	23,3	21,3
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	1,1	1,7
Osingot osakkuus- ja yhteisyrityksistä	-3,2	-0,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	21,1	22,5
Vaikutus konsernin tulokseen:		
Osakkuusyritykset	1,0	0,3
Yhteisyritykset	0,1	1,4
Yhteensä	1,1	1,7
Kirjanpitoarvot konsernin taseessa:		
Osakkuusyritykset	10,7	11,7
Yhteisyritykset	10,4	10,8
Yhteensä	21,1	22,5

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt osakkuus- ja yhteisyritykset on lueteltu liitetiedossa 27. Konsernilla ei ole yksittäisiä merkittäviä osakkuus- tai yhteisyrityksiä. Konserni harjoittaa osakkuus- ja yhteisyritysten kautta liiketoimintaa mm. harjoittamalla teurastusta, leikkuuta, lihan jatkojalostusta ja käyttämällä vuokraus-, jätteiden hävittämis-, tutkimus- ja neuvontapalveluita.

Konsernin osuuteen osakkuus- ja yhteisyrityksissä ei liity ehdollisia velkoja.

14. RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

RAHOITUSINSTRUMENTIT LUOKITTAIN 2018

	KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVARAT JA -VELAT	JAKSOTETTUUN HANKINTAMENOON ARVOSTETUT RAHOITUSVARAT	OMAN PÄÄOMAN INSTRUMENTIT KÄYPÄÄN ARVOON LAAJAN TULOKSEN KAUTTA	SUOJAUS- LASKENNASSA OLEVAT JOHDANNAISET	JAKSOTETTUUN HANKINTAMENOON ARVOSTETUT RAHOITUSVELAT	YHTEENSÄ	KÄYPÄ ARVO	KÄYVÄN ARVON HIERARKIA
Taseen varat								
Pitkäaikaiset myynti- ja muut saamiset	-	2,5	-	-	-	2,5	-	-
Muut osakkeet ja osuudet	-	-	11,9	-	-	11,9	-	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset*	-	123,6	-	-	-	123,6	-	-
Johdannaiset	0,1	-	-	-	-	0,1	0,1	2
Rahat ja pankkisaamiset	-	29,4	-	-	-	29,4	-	-
Yhteensä	0,1	155,5	11,9	0,0	0,0	167,5	-	-

* Myyntisaamisten ja muiden saamisten tasearvo 130,7 miljoonaa euroa sisältää johdannaisia 0,1 miljoonaa euroa sekä rahoitusinstrumentteihin kuulumattomia ennakkomaksuja ja muita eriä 7,0 miljoonaa euroa.

Taseen velat								
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	-	-	-	-	242,0	242,0	-	-
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	-	-	-	-	-0,1	-0,1	-	-
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	-	-	-	-	77,0	77,0	-	-
Johdannaiset*	8,3	-	-	-5,3	-	3,1	3,1	2
Ostovelat ja muut velat*	-	-	-	-	222,2	222,2	-	-
Yhteensä	8,3	0,0	0,0	-5,3	541,1	544,2	-	-

* Ostovelkojen ja muiden velkojen tasearvo 222,1 miljoonaa euroa sisältää johdannaisia -0,4 miljoonaa euroa ja rahoitusinstrumentteihin kuulumattomia ennakkomaksuja 0,4 miljoonaa euroa.

RAHOITUSINSTRUMENTIT LUOKITTAIN 2017

	KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUS- VARAT JA -VELAT, KAUPANKÄYNTI- TARKOITUKSESSA PIDETTÄVÄT	LAINAT JA MUUT SAAMISET	MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT	SUOJAUS- LASKENNASSA OLEVAT JOHDANNAISET	JAKSOTETTUUN HANKINTAMENOON ARVOSTETUT RAHOITUSVELAT	YHTEENSÄ	KÄYPÄ ARVO	KÄYVÄN ARVON HIERARKIA
Taseen varat								
Pitkäaikaiset myynti- ja muut saamiset	-	2,8	-	-	-	2,8	-	-
Muut osakkeet ja osuudet	-	-	12,4	-	-	12,4	-	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset*	-	111,7	-	-	-	111,7	-	-
Johdannaiset	0,1	-	-	-	-	0,1	0,1	2
Rahat ja pankkisaamiset	-	50,9	-	-	-	50,9	-	-
Yhteensä	0,1	165,4	12,4	0,0	0,0	177,9	-	-

* Myyntisaamisten ja muiden saamisten tasearvo 123,5 miljoonaa euroa sisältää johdannaisia 0,1 miljoonaa euroa sekä rahoitusinstrumentteihin kuulumattomia ennakkomaksuja ja muita eriä 11,7 miljoonaa euroa.

Taseen velat								
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	-	-	-	-	245,1	245,1	-	-
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	-	-	-	-	0,0	0,0	-	-
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	-	-	-	-	14,1	14,1	-	-
Johdannaiset*	10,5	-	-	-0,5	-	10,0	10,0	2
Ostovelat ja muut velat*	-	-	-	-	277,4	277,4	-	-
Yhteensä	10,5	0,0	0,0	-0,5	536,6	546,6	-	-

* Ostovelkojen ja muiden velkojen tasearvo 280,9 miljoonaa euroa sisältää johdannaisia 3,3 miljoonaa euroa ja rahoitusinstrumentteihin kuulumattomia ennakkomaksuja 0,3 miljoonaa euroa.

Muut osakkeet ja osuudet sisältävät omistuksia listaamattomissa yhtiöissä, ja ne arvostetaan hankintamenoon, sillä sen arvioidaan olevan asianmukainen arvio käyvästä arvosta. Tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä siinä tapauksessa, että toiset sopimuspuolet eivät pysty täyttämään rahoitusinstrumentteihin liittyviä velvoitteitaan. Muiden kuin käypään arvoon kirjattujen rahoitusinstrumenttien käypä arvo on lähellä tasearvoa, minkä vuoksi niitä ei ole esitetty erikseen. 168,5 miljoonan euron joukkovelkakirjalainat, joiden tasearvo on 165,7 miljoonaa euroa, markkina-arvo vuoden 2018 lopussa on 145,0 miljoonaa euroa.

15. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

LASKENNALLISTEN VEROSAAMISTEN ERITTELY

	1.1.2018	MUUNTOERO	KIRJATTU TULOSLASKELMAAN	KIRJATTU OMAAN PÄÄOMAAN	31.12.2018
Eläke-etuudet	5,7	-0,2	-0,2	1,8	7,1
Muut jaksotuserot	3,7	0,0	-0,1	-	3,5
Hyllypoistot	6,2	-	3,7	-	9,9
Vähennyskelvottomat korot	3,0	-	1,5	-	4,5
Vahvistetut tappiot	14,6	-	4,2	-	18,8
Suojauslaskennasta syntyvät	0,0	0,0	-	-0,8	-0,9
Yhteensä	33,2	-0,3	9,0	1,0	42,9

LASKENNALLISTEN VEROVELKOJEN ERITTELY

	1.1.2018	MUUNTOERO	KIRJATTU TULOSLASKELMAAN	KIRJATTU OMAAN PÄÄOMAAN	31.12.2018
Poistoerot	2,4	-0,1	0,5	-	2,8
Muut jaksotuserot	1,7	0,0	-0,1	-0,2	1,4
Konsolidoinnista syntyvät	13,3	-0,5	-0,1	-	12,7
Suojauslaskennasta syntyvät	0,0	-	-	-	0,0
Yhteensä	17,4	-0,6	0,3	-0,2	16,9

LASKENNALLISTEN VEROSAAMISTEN ERITTELY

	1.1.2017	MUUNTOERO	KIRJATTU TULOSLASKELMAAN	KIRJATTU OMAAN PÄÄOMAAN	31.12.2017
Eläke-etuudet	4,7	-0,1	0,3	0,9	5,7
Muut jaksotuserot	4,8	0,0	-1,0	-0,1	3,7
Hyllypoistot	1,4	-	4,9	-	6,2
Vähennyskelvottomat korot	1,8	-	1,2	-	3,0
Vahvistetut tappiot	11,2	-	3,4	-	14,6
Suojauslaskennasta syntyvät	0,1	0,0	-	-0,1	0,0
Yhteensä	23,8	-0,1	8,8	0,7	33,2

LASKENNALLISTEN VEROVELKOJEN ERITTELY

	1.1.2017	MUUNTOERO	KIRJATTU TULOSLASKELMAAN	KIRJATTU OMAAN PÄÄOMAAN	31.12.2017
Poistoerot	2,1	0,0	0,3	-	2,4
Muut jaksotuserot	0,8	0,0	1,0	-	1,7
Konsolidoinnista syntyvät	14,2	-0,4	-0,5	-	13,3
Suojauslaskennasta syntyvät	0,0	-	-	-	0,0
Yhteensä	17,0	-0,4	0,8	-	17,4

Laskennallinen verosaaminen vahvistetuista tappioista tulee konsernin Suomen toiminnoista. Tämän laskennallisen verosaamisen käyttö perustuu samoihin oletuksiin, joita käytetään arvonalentumistestauksessa liitetiedossa 11, ja oletukseen, että verolainsäädännössä ei tapahdu merkittäviä negatiivisia muutoksia. Lisäksi poistojen hyllyttämisellä ja korkojen vähennyskelvottomuudella voidaan nopeuttaa tappioiden käyttöä ennen kuin ne vanhenevat. Hyllypoistoja ja vähennyskelvottomia korkoja voidaan käyttää ikuisesti. Suomen toimintojen tappiot verotuksessa vanhenevat seuraavasti: 4,7 miljoonaa euroa vuonna 2020, 2,2 miljoonaa euroa vuonna 2021, 3,6 miljoonaa euroa vuonna 2022, 28,4 miljoonaa euroa vuonna 2023, 10,0 miljoonaa euroa vuonna 2024, 5,3 miljoonaa euroa vuonna 2025, 17,8 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 27,2 miljoonaa euroa vuonna 2028.

Ulkomaisten tytäryritysten jakamattomista voittovaroista, 20,8 (25,4) miljoonaa euroa, ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska varoilla on turvattu ulkomaisten yritysten omat investointitarpeet.

Konsernilla oli 31.12.2018 19,6 (11,7) miljoonaa euroa vahvistettuja tappioita, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista.

16. VAIHTO-OMAISUUS

	2018	2017
Aineet ja tarvikkeet	75,8	62,9
Keskeneräiset tuotteet	4,8	4,3
Valmiit tuotteet	33,4	36,8
Muu vaihto-omaisuus	0,2	0,3
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	1,7	0,7
Biologiset hyödykkeet	5,4	6,8
Vaihto-omaisuus yhteensä	121,4	111,8

Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon hierarkia on 2. Vuoden aikana ei ollut tasojen välisiä siirtoja. Elävien eläimien käypä arvo johdetaan listatuista teurastettujen eläinten markkinahinnoista käyttäen historiallista saantoa. Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos oli -0,7 (0,1) miljoonaa euroa.

17. MYYN TISAAMISET JA MUUT LYHYTAIKAISET SAAMISET

	2018	2017
Myyntisaamiset osakkuusyrityksiltä	2,4	2,0
Lainasaamiset osakkuusyrityksiltä	0,2	0,2
Muut saamiset osakkuusyrityksiltä	0,0	0,0
Lyhytaikaiset saamiset osakkuusyrityksiltä	2,6	2,2
Myyntisaamiset	112,7	98,1
Lainasaamiset	0,0	0,0
Muut saamiset	6,2	9,2
Lyhytaikaiset saamiset muilta	119,0	107,3
Lyhytaikaiset johdannaissaamiset	0,1	0,1
Korkosaamiset	2,1	2,3
Muut siirtosaamiset	7,0	11,7
Lyhytaikaiset siirtosaamiset	9,1	14,0
Myynti- ja muut saamiset	130,7	123,5
Verosaamiset (tuloverot)	0,2	0,2
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	130,9	123,7

MYYN TISAAMISTEN IKÄJAKAUMA JA ARVONALENTUMISTAPPIOKSI KIRJATUT ERÄT

	2018	ARVON ALENTUMIS- TAPPIOT	NETTO 2018	2017	ARVON- ALENTUMIS- TAPPIOT	NETTO 2017
Erääntymättömät	107,6	0,0	107,6	90,0	0,0	90,0
Erääntyneet:						
Alle 30 päivää	6,4	0,0	6,4	9,7	0,0	9,7
30-60 päivää	0,7	-0,1	0,6	0,4	0,0	0,4
61-90 päivää	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
yli 90 päivää*	1,2	-0,7	0,5	0,6	-0,7	0,0
Yhteensä	116,0	-0,8	115,2	100,7	-0,7	100,1

* Muodostuu mm. eläintilityksistä kuitattavista saatavista.

18. RAHAVARAT

Tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä siinä tapauksessa, että toiset sopimuspuolet eivät pysty täyttämään rahoitusinstrumentteihin liittyviä velvoitteitaan.

Rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat muodostuvat seuraavasti:

	2018	2017
Rahat ja pankkisaamiset	29,4	50,9
Lyhytaikaiset rahamarkkinasijoitukset	-	-
Muut rahoitusarvopaperit	-	-
Rahavarat yhteensä	29,4	50,9

Rahavaroihin ei liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä.

19. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Seuraavassa on esitetty ulkona olevien osakkeiden lukumäärän muutosten vaikutukset.

	ULKONA OLEVIE OSAKKEIDEN LUKUMÄÄRÄ (1 000 KPL)	OSAKE- PÄÄOMA (MEUR)	YLIKURSSI- RAHASTO (MEUR)	SIJOTETTU VAPAA OMA PÄÄOMA (MEUR)	OMAT OSAKKEET (MEUR)	YHTEENSÄ (MEUR)"
1.1.2017	54 018	66,8	72,9	143,5	0,0	283,1
31.12.2017	54 018	66,8	72,9	143,5	0,0	283,1
1.1.2018	54 018	66,8	72,9	143,5	0,0	283,1
31.12.2018	54 034	66,8	72,9	143,5	0,0	283,1

Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. Yhtiön osakkeet jakautuvat A- ja K-sarjoihin, jotka eroavat toisistaan sillä tavoin kuin yhtiöjärjestyksessä on määrätty. Kaikilla osakkeilla on yhtäläinen osinko-oikeus. K-osakkeella on 20 ääntä ja A-osakkeella 1 ääni. A-sarjan osakkeita on ollut 49 626 522 kpl ja K-sarjan osakkeita 5 400 000 kpl.

Seuraavassa on esitetty oman pääoman rahastojen kuvaukset:

YLIKURSSIRAHASTO

Kun osakeanneista on päätetty vanhan osakeyhtiölain (29.9.1978/734) aikana, osakemerkinnöistä saadut rahasuoritukset tai muut vastikkeet on kirjattu osakepääomaan ja ylikurssirahastoon järjestelyiden ehtojen mukaisesti, transaktiokuluilla vähennettynä.

SIJOTETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

OMAT OSAKKEET

HKScanin hallussa oli tilivuoden 2018 alussa yhteensä 1 008 849 omaa A-osaketta. Vuoden aikana 16 501 yhtiön hallussa ollutta HKScan Oyj:n A-sarjan osaketta luovutettiin vastikkeetta osakepohjaiseen kannustinohjelmaan kuuluville henkilöille järjestelmän ehtojen mukaisesti. Vuoden lopussa yhtiöllä oli hallussaan 992 348 omaa A-osaketta. Vuoden lopussa niiden markkina-arvo oli 1,4 miljoonaa euroa ja osuus kaikista osakkeista 1,8 prosenttia ja äänimäärästä 0,6 prosenttia. Hankintameno esitetään taseessa oman pääoman vähennyksenä.

MUUNTOEROT

Muuntoerot-rahasto sisältää ulkomaisten yksiköiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot sekä ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksista syntyneet voitot ja tappiot silloin, kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet.

ARVONMUUTOSRAHASTO JA MUUT RAHASTOT

Nämä rahastot ovat myytävissä olevien rahoitusvarojen arvomuutoksia varten ja rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käyvän arvon muutoksia varten. Arvonmuutosrahasto sisältää 0,6 (0,6) miljoonaa euroa muita kuin suojausinstrumentteihin liittyviä eriä. Seuraavassa on erittely suojausinstrumenttien rahaston tapahtumista tilikauden aikana.

SUOJAUSINSTRUMENTTIEN RAHASTO	2018	2017
Käyvän arvon rahasto ja suojausinstrumenttien rahasto 1.1.	0,4	0,2
Opo:oon tilikaudella kirjattu määrä (tehokas osa), korkojohdann.	-	-
Opo:oon tilikaudella kirjattu määrä (tehokas osa), hyödykejohdann.	4,6	0,3
Laskennallisen verosaamisen osuus kauden muutoksista	-0,4	-0,1
Käyvän arvon rahasto ja suojausinstrumenttien rahasto 31.12.	4,6	0,4

Laajasta tuloslaskelmasta tuloslaskelmaan uudelleenluokitellut voitot tai tappiot olivat 0,2 (-0,1) miljoonaa euroa hyödykejohdannaisista.

OSINGOT

Vuonna 2018 osinkoa jaettiin 0,09 (0,16) euroa osakkeelta, yhteensä 4,9 (8,6) miljoonaa euroa. Raportointikauden päättymispäivän jälkeen hallitus on ehdottanut, että yhtiö ei jaa osinkoa vuodelta 2018.

HYBRIDILAINA

Syyskuussa 2018 konserni laski liikkeeseen 40 miljoonan euron hybridijoukkovelkakirjalainan vahvistaakseen yhtiön pääomarakennetta. Hybridilainaa käsitellään IFRS-konsernitalinpäätöksessä omana pääomana. Hybridilainan kuponkikorko on kiinteä 8,00 prosenttia vuodessa. Lainalla ei ole määrättyä eräpäivää, mutta konsernilla on oikeus lunastaa laina takaisin ensimmäistä kertaa viiden vuoden kuluttua hybridilainan liikkeeseenlaskupäivästä sekä tätä seuraavina vuotuisina koronmaksupäivinä. Koronmaksuvelvoite syntyy, jos yhtiökokous päättää jakaa osinkoa. Jos osinkoa ei jaeta, yhtiö päättää koron maksusta erikseen. Hybridilainalla on taseen ulkopuolista kertynyttä korkoa 0,9 miljoonaa euroa. Koron maksu kirjataan kertyneisiin voittovaroihin.

20. ELÄKEVELVOITTEET

	2018	2017
Eläkevelka/-saaminen taseessa		
Eläkevelvoitteet, etuuspohjaiset	35,0	26,4
Muut pitkäaikaiset eläkevelvoitteet	1,0	1,1
Eläkevelka (+)/-saaminen (-) taseessa	36,0	27,5

Konsernin etuuspohjaiset eläkejärjestelyt muodostuvat emoyhtiön entisen toimitusjohtajan eläkevastuusta, mikä on rahastoimaton sekä Ruotsin eläkeohjelmasta, mikä on rahastoitu. Entiseen toimitusjohtajaan liittyvä yhtiön etuuspohjainen eläkesitoumus 31.12.2018 oli 2,7 miljoonaa euroa. Jäljellä oleva eläkevastuu liittyy Ruotsin eläkeohjelmaan. Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt alistavat konsernin useille eri riskeille, kuten diskonttauskoron muutokset, palkkakehitys, inflaatio ja elinajanodote. Odotettu kontribuutio järjestelyihin vuonna 2019 on 0,4 miljoonaa euroa.

Ruotsin etuuspohjainen eläkejärjestely on ITP2-järjestely, ja se perustuu loppupalkkaan. HKScanilla on Ruotsissa eläkesäätiö toimihenkilöiden eläkevelvoitteiden varmistamiseksi ITP2-järjestelyn mukaisesti. Vain uudet vuonna 1979 tai sitä ennen syntyneet toimihenkilöt voivat valita ITP2-järjestelyn. Eläkesäätiön hallituksessa on sekä työnantajan että työntekijöiden edustajia. Järjestelmän varat on sijoitettu eri rahastoihin säätiön hallituksen määrittelemän jaon mukaisesti. Ruotsalaiset yritykset voivat turvata uudet eläkevelvoitteet taseen varausten tai eläkerahastoavustusten kautta. Eläkevelvoitteeseen liittyen pitää ottaa vakuutus. Ruotsissa eläkejärjestelyihin sovelletaan erityistä eläkeveroa.

YHTEENVETO ETUUSPOHJAISISTA ELÄKEVELVOITTEISTA	2018	2017
Veloitteen nykyarvo	-101,5	-103,5
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	75,7	84,6
Erityinen eläkevero	-6,3	-4,6
Rahastoitujen eläkevelvoitteiden netto	-32,2	-23,6
Rahastoimattomat eläkevelvoitteet	-2,8	-2,8
Etuspohjaiset eläkevelvoitteet yhteensä	-35,0	-26,4

TULOSLASKELMAN ELÄKEKULU	2018	2017
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	-1,2	-1,2
Korkokulu	-2,4	-2,6
Korkotuotto	1,9	2,0
Erityinen eläkevero	-0,3	-0,4
Etuspohjainen eläkekulu	-2,0	-2,2
Maksupohjainen eläkekulu	-27,5	-28,4
Kauden eläkekulu yhteensä	-29,5	-30,5

LAAJAN TULOSLASKELMAN ELÄKEKULUT	2018	2017
Vakuutusmatemaattiset muutokset	-6,5	-3,2
Erityinen eläkevero	-1,6	-0,8
Tuloveron vaikutus	1,2	0,9
Laajan tuloslaskelman eläkekulut yhteensä (verojen jälkeen)	-6,9	-3,1

Seuraavat tiedot koskevat rahastoitua etuspohjaista eläkevelvoitetta, joka konsernilla on Ruotsissa.

VELVOITTEEN NYKYARVO	2018	2017
Saldo 1.1.	-103,5	-104,5
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	-1,2	-1,2
Korkokulu	-2,4	-2,6
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät:		
Taloudellisten oletusten muutosten vaikutus	-3,5	-1,3
Kokemusperusteiset muutokset	-0,5	-3,0
Valuuttakurssierot	4,3	3,4
Maksusuoritukset	5,3	5,6
Velvoitteet yhteensä 31.12.	-101,5	-103,5

JÄRJESTELYYN KUULUVIEN VAROJEN KÄYPÄ ARVO	2018	2017
Saldo 1.1.	84,6	89,4
Korkotuotto	1,9	2,0
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät (kokemusperusteiset voitot)	-2,5	1,0
Valuuttakurssierot	-3,4	-2,6
Veloitteen täyttämiset	-4,9	-5,2
Varat yhteensä 31.12.	75,7	84,6

ASSUMPTIONS APPLIED FOR ACTUARIAL CALCULATIONS, %	2018	2017
Diskonttauskorko	2,20	2,30
Palkkojen nousu	2,25	2,25
Inflaatio	2,0	1,8
Henkilöstön vaihtuvuus	4	4
Elinajanodote	DUS 14	DUS 14

JÄRJESTELYYN KUULUVIEN VAROJEN KÄYPIEN ARVOJEN LUOKITTELU, %	2018	2017
Korkorahastot	69	65
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	31	35

HERKKYYSANALYYSI 2018, VAIKUTUS VELVOITTEISIIN (+VÄHENNYS/-LISÄYS), MEUR	MUUTOS	KÄYTETTY ARVO	MUUTOS
Diskonttauskorko	-0,50%	2,20%	0,50%
	-7,4	-101,5	6,6
Diskonttauskorko	-0,50%	2,25%	0,50%
	0,9	-101,5	-1,2
Inflaatio	-0,50%	2,00%	0,50%
	5,9	-101,5	-6,5
Elinajanodote	-1 vuosi	DUS 14	1 vuosi
	4,4	-101,5	-4,5

Veloitteen keskimääräinen kesto on 14 vuotta.

21. VARAUKSET

	1.1.2018	MUUNTOEROT	VARAUSTEN LISÄYKSET	KÄYTETTY TK:N AIKANA (-)	31.12.2018
Pitkäaikaiset varaukset	7,1	-	0,4	-0,5	7,0
Lyhytaikaiset varaukset	2,1	0,0	0,3	-1,7	0,7
Yhteensä	9,2	0,0	0,6	-2,1	7,6

	1 JAN. 2017	TRANSLATION DIFFERENCE	INCREASE IN PROVISIONS	EXERCISED IN FINANCIAL PERIOD (-)	31 DEC. 2017
Pitkäaikaiset varaukset	0,1	-	7,0	-	7,1
Lyhytaikaiset varaukset	1,6	-0,1	3,7	-3,1	2,1
Yhteensä	1,7	-0,1	10,7	-3,1	9,2

OIKEUDELLISET ASIAT

Jotkin konserniyhtiöistä ovat, ja hyvin todennäköisesti tulevat jatkossakin olemaan, osallisina erilaisissa oikeusprosesseissa ja tutkinnoissa, joita syntyy ajoittain. Näiden seurauksena konsernille voi aiheutua merkittäviä kustannuksia, joita vakuutusuoja ei välttämättä kata ja jotka voivat vaikuttaa liiketoimintaan ja maineeseen. Vaikka johto ei odotakaan minkään näistä oikeusprosesseista vaikuttavan olennaisen haitallisesti konsernin taloudelliseen asemaan, riita-asioihin liittyy olennaisesti lopputuloksen vaikea ennakoitavuus. Siksi konserni saattaa tulevaisuudessa olla tuomioistuinten päätösten kohteena tai osapuolena vaateita koskevissa sovintoratkaisuissa, joilla voi olla olennaisia haitallisia vaikutuksia konsernin toiminnan tulokselle ja rahavirroille.

22. VIERAS PÄÄOMA

	2018	2017
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
Korollinen		
Joukkovelkakirjalaina	132,2	163,7
Rahalaitoslainat	98,0	62,4
Eläkelainat	9,6	15,7
Muut velat	2,1	3,4
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	242,0	245,1
Koroton		
Muut velat	-0,1	0,0
Johdannaiset	3,5	6,7
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	3,5	6,7
Pitkäaikaiset varaukset	7,0	7,1
Laskennallinen verovelka	16,9	17,4
Eläkevelvoitteet	36,0	27,5
Pitkäaikainen vieras pääoma	305,4	303,8
LYHYTAIKAINEN KOROLLINEN VIERAS PÄÄOMA		
Joukkovelkakirjalaina	33,5	-
Yritystodistus	35,5	-
Eläkelainat	3,2	7,1
Rahalaitoslainat	3,6	3,6
Muut velat	1,2	3,3
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	77,0	14,1
OSTOVELAT JA MUUT VELAT		
Saadut ennakot	0,4	0,3
Ostovelat	136,4	187,6
Asiakashyvitykset	6,7	7,6
Siirtovelat		
- Lyhytaikaiset korkovelat	1,9	1,7
- Jaksotetut henkilöstökulut	54,1	54,6
- Muut lyhytaikaiset siirtovelat	12,7	17,7
Johdannaiset	-0,4	3,3
Muut velat	10,3	8,2
Ostovelat ja muut velat	222,2	281,0

	2018	2017
Tuloverovelka	0,1	0,7
Lyhytaikaiset varaukset	0,7	2,1
Lyhytaikainen vieras pääoma	300,0	297,8
Vieras pääoma	605,3	601,6

Konsernin korollisten velkojen määrät ja niiden sopimusten mukaiset uudelleenhinnoittelujaksot ovat seuraavat:

	31.12.2017	31.12.2016
Alle 6 kk	138,8	37,5
6-12 kk	48,0	-
1-5 vuotta	132,2	221,7
Yli 5 vuotta	-	-
Yhteensä	319,0	259,2

NETTOVELKOJEN TÄSMÄYTYSLASKELMA

	2018	2017
Rahavarat	29,4	50,9
Likvidit sijoitukset	0,2	0,2
Lainat - vuoden kuluessa takaisin maksettavat (mukaan lukien luotolliset tilit)	-77,0	-14,1
Lainat - yli vuoden kuluttua takaisin maksettavat	-242,0	-245,1
Nettovelat	-289,4	-208,2

MUUT VARAT

RAHOITUKSEEN LIITTYVÄT VELAT

	RAHAVARAT/ LUOTOLL. TILIT	LIKVIDIT SIJOITUKSET	RAHOITUS-LEASING VUODEN KULUESSA ERÄÄNTYVÄT	RAHOITUS LEASING YLI VUODEN KULUTTUA ERÄÄNTYVÄT	LAINAT VUODEN KULUESSA ERÄÄNTYVÄT	LAINAT YLI VUODEN KULUTTUA ERÄÄNTYVÄT	YHTEENSÄ
Nettovelat 1.1.2017	6,6	0,2	0,0	-2,1	-17,2	-124,8	-137,2
Rahavirrat	44,2	0,0	-	0,8	3,2	-119,0	-70,8
Hankinnat -rahoitusleasing ja kannustimet	-	-	-	-	-	-	-
Valuuttakurssioikaisut	-	-	-	0,0	-0,1	-	-0,1
Nettovelat 31.12.2017	50,9	0,2	0,0	-1,3	-14,1	-243,8	-208,2
Rahavirrat	-21,4	-	-	0,8	-62,8	2,3	-81,0
Hankinnat -rahoitusleasing ja kannustimet	-	-	-	-	-	-	-
Valuuttakurssioikaisut	-	-	-	-0,1	-0,1	-	-0,2
Nettovelat 31.12.2018	29,4	0,2	0,0	-0,5	-77,0	-241,5	-289,4

23. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

HKScan-konsernin konsernirahoituksen tehtävänä on huolehtia kustannustehokkaasti konserniyritysten rahoituksen hankinnasta, likviditeetistä, rahavaroista, rahoitusriskien hallinnasta ja rahoittajasuhteista. Hallituksen hyväksymä rahoituspolitiikka määrittää konsernin rahoitusriskien hallinnan periaatteet. Poliittikaa täydentävät erilliset toimintaohjeet sekä hyväksymiskäytännöt.

Rahoitusriskeillä tarkoitetaan rahoitusmarkkinoilla tapahtuvia epäsuotuisia muutoksia, joiden seurauksena yrityksen tuloksen kertyminen voi heikentyä tai rahavirrat voivat supistua. Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on rahoituksen keinoin suojata yhtiön suunniteltu tuloskehitys ja oma pääoma sekä turvata konsernin maksuvalmius kaikissa tilanteissa ja markkinaolosuhteissa.

Konsernin toiminnan ulkoinen rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty rahoitusosastolle, joka toimii konsernin rahoitusjohtajan alaisuudessa. Konsernin rahoitusosasto tunnistaa ja arvioi riskit ja hankkii tarvittavat instrumentit riskeiltä suojautumiseen läheisessä yhteistyössä operatiivisten yksiköiden kanssa.

Riskienhallinnassa voidaan käyttää erilaisia instrumentteja, kuten valuuttatermiinejä ja -optioita, koron- ja valuutanvaihtosopimuksia, valuuttalainoja ja hyödykejohdannaisia. Johdannaisia käytetään ainoastaan suojaustarkoituksiin, ei spekulatiivisesti. Konsernin tytäryhtiöiden rahoitus hoidetaan pääasiassa emoyhtiön kautta. Tytäryhtiöt eivät saa ottaa uutta ulkoista rahoitusta eivätkä antaa takausta tai panttia ilman emoyhtiön rahoitusosaston lupaa.

VALUUTARISKI

Konsernin kotimarkkina-alue muodostuu Suomesta, Ruotsista, Tanskasta ja Baltian maista. Yhtiö valmistaa, myy ja markkinoi sian-, naudan-, siipikarjan- ja lampaanlihasta tehtyjä tuotteita, lihavalmisteita ja valmisruokia. Asiakkaita ovat vähittäiskauppa-, food service-, teollisuus- ja vientisektorit. Lihatuotteet tuotetaan pääasiassa kotimarkkinoille, mikä vähentää konsernin valuuttariskiä.

Transaktioriski syntyy konserniyhtiöiden harjoittaessa ulkomaanrahan määräistä tuontia ja vientiä sekä konsernin ulkopuolelle että konsernin sisällä. Transaktioriskien hallinnan tavoitteena on suojata konsernin liiketoiminta valuuttakurssien muutoksilta ja antaa liiketoimintayksiköille aikaa reagoida ja mukautua valuuttakurssitason vaihteluun. Valuuttapositiot, jotka muodostuvat myynti- ja ostosopimusten (tase-erät ja komitoidut rahavirrat) ja rahoitussopimusten rahavirroista sekä erittäin todennäköisistä ennustetuista rahavirroista, suojataan emoyhtiön kanssa tehtävillä termiinisopimuksilla. Liiketoimintayksiköt raportoivat taseriskipositionsa, ennustetut ulkomaanvaluutan määräiset myynnit ja ostot ja suojausasteensa rahoitusosastolle säännöllisesti.

Rahoituspolitiikan mukaisesti tytäryhtiöiden tulee suojata tase-erät kokonaan ja komitoidut rahavirrat välillä 50-100 prosenttia. Lisäksi ennustetut, erittäin todennäköiset rahavirrat suojataan välillä 0-50 prosenttia enintään 12 kuukautta eteenpäin. Rahoitusosasto voi käyttää suojaavana instrumenttina valuuttatermiineitä, -optioita ja valuutanvaihtosopimuksia. Rahoitusosasto pyrkii suojaamaan merkittävät valuuttapositionsa kokonaan. Nämä muodostuvat kaupallisista positioista, ulkoisesta rahoituksesta ja sisäisestä rahoituksesta, joka annetaan tytäryhtiön kotivaluutassa. Kaikki avoimet termiinisopimukset erääntyvät vuoden sisällä. Kaikki suojausinstrumentit on tehty suojaustarkoituksessa mutta tällä hetkellä niihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Translaatoriski muodostuu tytäryhtiöiden, joiden toiminnallinen valuutta on muu kuin euro, oman pääoman konsolidoinnista perusvaluuttaan. Konsernin yhtiöiden merkittävimmät valuuttamääräiset omat pääomat ovat Ruotsin kruunuina ja Tanskan kruunuina. Valuuttakurssien vaihtelut vaikuttavat konsolidoitavan oman pääoman määrään, ja konsolidoinnissa syntyy kirjanpidollista oman pääoman muuntoeroa. Rahoitusosasto tunnistaa ja hallinnoi valuuttojen translaatoriskejä rahoituspolitiikan mukaisesti. HKScan-konserni ei nykyisin suojaudu translaatoriskiltä.

Konsernin ei-euromääräisten tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden omat pääomat on esitetty alla olevassa taulukossa miljoonina euroina.

	2018	2017
Valuutta	Positio	Positio
SEK	91,9	95,9
PLN	8,6	6,5
DKK	11,0	19,2

Emoyrityksen toimintavaluutta on euro. Seuraavat merkittävimmät ulkomaan rahan määräiset nettopositiot muodostuvat myyntisaatavista, ostovelosta, korollisista lainoista ja saatavista, kassavaroista ja komitoiduista kaupallisista rahavirroista. Raportoivat määrät muutettuna euroiksi raportointikauden päättymispäivän kurssiin ovat seuraavat:

	2018				2017			
	USD	NZD	SEK	GBP	USD	NZD	SEK	GBP
Nettopositio ennen suojia	3,7	2,2	12,0	0,3	4,9	1,6	8,0	2,0
Suojaukset	-3,4	-2,2	-10,8	-0,2	-5,3	-1,5	-7,5	-1,9
Avoin positio	0,3	0,0	1,2	0,2	-0,3	0,1	0,4	0,1

Seuraavassa taulukossa on esitetty euron vahvistuminen tai heikkeneminen Yhdysvaltain dollariin, Uuden-Seelannin dollariin, Ruotsin kruunuun ja Ison-Britannian puntaan verrattuna kaikkien muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomana. Muutosprosentit edustavat keskimääräistä volatiliiteettia edellisten 12 kuukauden aikana. Herkkyysanalyysi perustuu raportointikauden päättymispäivän ulkomaan rahan määräisiin varoihin, velkoihin ja komitoituihin rahavirtoihin. Herkkyysanalyysissä otetaan huomioon myös valuuttajohdannaisten vaikutukset, jotka netottavat valuuttakurssimuutosten vaikutuksia. Nettosijoituksia ulkomaisiin yksiköihin ja niitä suojaavia instrumentteja ei ole sisällytetty herkkyysanalyysiin.

Valuuttojen osalta vaikutus johtuisi pääasiassa muutoksista vaihtokurssissa, joita sovelletaan ulkomaanrahan määräisiin myyntisaataviin ja ostovelkoihin.

	2018				2017			
	USD	NZD	SEK	GBP	USD	NZD	SEK	GBP
Muutosprosentti (+/-)	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Vaikutus tulokseen ennen veroja	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Herkkyys valuuttariskeille laskettiin seuraavien oletusten perusteella:

Laskennassa ei ole otettu huomioon ennustettuja vastaisia rahavirtoja, paitsi komitoidut rahavirrat. Analyysiin sisältyvät näiden positioiden kattamiseen käytettävät rahoitusinstrumentit, kuten termiinit. Laskelma ja arviot jokseenkin mahdollisista muutoksista valuuttakurssissa perustuvat oletuksiin tavanomaisista markkina- ja liiketoimintaolosuhteista.

KORKORISKI

Konserni on pääasiallisesti altistunut korkoriskille korollisten velkojen kautta. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on vähentää korkokulujen vaihtelua tuloslaskelmassa, minimoida velanhoitokustannukset ja parantaa ennustettavuutta. Konsernin lyhyet rahamarkkinasijoitukset altistavat sen rahavirran korkoriskille, mutta niiden vaikutus ei ole merkittävä, sillä kyseiset sijoitukset pyritään pitämään vähäisinä. Konsernin tulot sekä operatiiviset rahavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihteluista.

Korkoriskiä mitataan koron liikkeiden vaikutuksella ennustettuun kokonaisvelkaan. Relevantit mittausjaksot valitaan liiketoimintastrategian suunnittelun ja mahdollisten isojen investointiohjelmien yhteydessä.

Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainanotto on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin. Yritys voi ottaa lainaa joko kiinteäkorkoisena tai vaihtuvakorkoisena ja käyttää korkojohdannaisia päästäkseen rahoituspolitiikan mukaiseen tulokseen. Poliittikan tavoitteena on pitää lainojen korkosidonnaisuusaika 12 ja 48 kuukauden välillä. Tilinpäätöshetkellä korkosidonnaisuusaika oli 25 kuukautta.

Konserni seuraa ja analysoi korkoriskiä säännöllisesti. Konserni on määritellyt herkkyysrajat korkojen liikkeille. Nettorahoituskulujen herkkyys yhden prosenttiyksikön korkojen nousulle/laskulle muiden tekijöiden pysyessä ennallaan oli tilinpäätöshetkellä noin 1,7 (1,1) miljoonaa euroa ennen veroja seuraavien 12 kuukauden aikana. Herkkyysanalyysi on laadittu tilinpäätöshetken korollisten velkojen ja korkojohdannaisten määrien ja maturiteettien perusteella.

RAHOITUSSOPIMUSTEN VASTAPUOLIRISKI

Rahoituksen vastapuoliriskiä aiheutuu siitä, että rahoitustapahtuman sopimusosapuoli ei välttämättä pysty täyttämään sopimusveloitteitaan. Riskit liittyvät lähinnä sijoitustoimintaan ja johdannaissopimusten vastapuoliriskeihin. Vastapuolina käytetään konsernin rahoittajapankkeja aina kun se on mahdollista sekä joitakin muita toimijoita. Kassavaroja voidaan sijoittaa pankkitalletuksiin, pankkien sijoitustodistuksiin, kuntatodistuksiin, erikseen määritettyjen, pääasiassa Nasdaq Helsingin päälisillä noteerattujen yritysten yritystodistusohjelmiin sekä tiettyihin valtio-omisteisiin yhtiöihin. Sijoitustoiminnan vähäisyyden vuoksi vastapuoliriski ja hintariski tästä toiminnasta eivät ole merkittäviä.

HYÖDYKERISKI

Konserni altistuu hyödykeriskeille, jotka liittyvät hyödykkeen saatavuuteen ja hinnanvaihteluihin. Liha-raaka-aineiden lisäksi fyysinen sähkönkulutus on yksi konserniyhtiöiden merkittävimmistä hyödykeriskeistä. Yhtiöt voivat suojautua sähkön markkinahintojen ja muiden hyödykehintojen vaihtelua vastaan hankkimalla kiinteähintaisia tuotteita tai tekemällä johdannaissopimuksia rahoitusosaston kanssa. Hyödykeriskien hallinnassa yhtiöt voivat käyttää apunaan ulkoisia toimijoita.

Konserni käyttää sähkötermiinejä Suomessa, Ruotsissa ja Virossa energiakustannusten tasaamiseen. Sähkön hintariskiä tarkastellaan viiden vuoden aikajänteellä. Tilikauden aikana toimitetun sähkön hintaa suojaavien johdannaisten osalta arvomuutokset sisältyvät ostojen oikaisueroihin. Tulevaisuuden ostoja suojaavien sopimusten osalta noudatetaan suojauslaskentaa.

Herkkyysanalyysin laskennassa sähköjohdannaisten osalta on oletettu, että alle 12 kuukauden kuluttua erääntyvien johdannaisten vaikutus tulisi tulokseen. Jos sähkön markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän tasosta +/- 10 prosenttiyksikköä, tulosvaikutus olisi seuraava ennen veroja laskettuna:

EUR MILLION	2018	2017
Sähkö - vaikutus tuloslaskelmaan	+/- 0 3	+/- 0 3
Sähkö - vaikutus omaan pääomaan (hinta + 10 %)	-3,0	-0,1
Sähkö - vaikutus omaan pääomaan (hinta - 10 %)	-4,1	-0,6

LUOTTORISKI

Konsernin rahoituspolitiikassa ja siihen liittyvissä ohjeistuksissa määritellään asiakkaiden sekä sijoitustransaktioiden ja johdannaissopimusten vastapuolten luottokelpoisuusvaatimukset sekä sijoitusperiaatteet. Rahoitusosasto vastaa konsernin luotonhallintaan liittyvien periaatteiden määrittelystä, luottopolitiikan päivittämisestä ja konsernin tytäryhtiöiden ohjeistamisesta luotonhallinnan osalta.

Luottoriski aiheutuu siitä, että asiakas ei välttämättä pysty täyttämään maksuveloitteitaan. Konsernin myyntisaamiset hajaantuvat laajalle asiakaskunnalle, ja merkittävimpiä asiakkaita ovat eri markkina-alueiden kaupan keskusliikkeet. Asiakkaiden luottokelpoisuutta, maksukäyttäytymistä ja luottolimiittejä seurataan järjestelmällisesti. Pääperiaatteena on, että kaikelle myönnetylle luotolle vaaditaan jonkinlainen vakuus. Se voi olla luottovakuutus, pankkitakaus tai vakuustalletus. Konserni altistuu lisäksi vähäiselle luottoriskille rahoittaessaan alkutuotannon sopimustuottajien investointeja.

Tilikauden aikana tulosvaikutteisesti kirjattujen arvonalentumistappioiden määrä oli -0,2 (0,0) miljoonaa euroa. Konsernin luottoriskin enimmäismäärä vastaa rahoitusvarojen kirjanpitoarvoa tilikauden lopussa. Myyntisaamisten ikäjakautuma on esitetty liitetiedossa 17.

MAKSUVALMIUS- JA JÄLLEENRAHOITUSRISKI

Konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoiminnan vaatiman rahoituksen määrää mm. laatimalla ja analysoimalla rahavirtaennusteita. Konsernilla tulee olla riittävä maksuvalmius kaikissa tilanteissa, niin että sillä katetaan lähitulevaisuuden tarpeet sekä liiketoiminnassa että rahoituksessa.

Rahoituksen saatavuus varmistetaan hajauttamalla lainasalkku maturiteettien, rahoituslähteiden ja rahoitusinstrumenttien suhteen. Rahavarat pyritään yleisesti pitämään vähäisinä. Konsernilla on pankkeja sitovia valmiusluottojärjestelyjä, pankkilainoja, shekkililimiittejä sekä lyhytaikainen, 200 miljoonan euron suuruinen suomalainen yritystodistusohjelma. Maksuvalmiusriskiä hallitaan pitämällä pitkäaikainen likviditeettivaranto yli lyhytaikaisen likviditeettitarpeen. Konsernin likviditeettivaranto sisältää kassavarat, rahamarkkinasijoitukset sekä pitkäaikaiset nostamattomat sitovat valmiusluottolimitit. Konsernin lyhytaikaiseen likviditeettitarpeeseen luetaan lyhyt- ja pitkäaikaisten korollisten lainojen lyhennykset seuraavien 12 kuukauden aikana, odotetut osingot sekä erikseen määriteltä strategien likviditeettitarve, jossa huomioidaan juoksevan liiketoiminnan tarpeet.

Konsernin maksuvalmius, rahoitusprofiili ja maturiteettirakenne säilyivät hyvänä vuoden 2018 aikana. Käyttämättömien valmiusluottojen määrä 31.12.2018 oli 100,0 (100,0) miljoonaa euroa. Lisäksi konsernilla oli muita käyttämättömiä shekkililimiittejä 19,9 (20,1) miljoonaa euroa. Shekkililimiittisopimukset ovat voimassa toistaiseksi. Yhtiön 200 miljoonan euron yritystodistusohjelmasta oli käytössä 35,5 (0,0) miljoonaa euroa. Vertailukauden tapaan kassavarat olivat tavanomaista tasoa suuremmat ollen 29,4 (50,9) miljoonaa euroa.

Konsernin nostettujen lainojen keskimääräinen korkoprosentti (järjestelypalkkiot mukaan lukien) oli tilinpäätöshetkellä 2,5 (3,0) prosenttia.

Yhtiön nykyisissä lainasopimuksissa on nettovelkaantumisasaste kovenanti. Marraskuussa 2019 ja syyskuussa 2022 erääntyvillä vakuudettomilla joukkovelkakirjalainoilla on nettovelkaantumiseen kovenanti 130 %. Lainakovenantin toteuma raportoidaan rahoittajille neljännesvuosittain. Jos konserni rikkoo lainakovenantiehtoa, velkoja voi vaatia lainojen nopeutettua takaisinmaksua. Johto tarkkailee lainakovenantiehtojen täyttymistä säännöllisesti. Riskit arvonalentumiskirjauksille tai rahoitussopimusten kovenantiehtojen rikkoutumiselle kasvavat ja vaikuttavat yhtiön taloudelliseen asemaan, jos konsernin taloudellinen suorituskyky ei parane ja tase vahvistuu. Kovenantiehtojen rikkoutuminen voisi johtaa merkittävien

lainaerien erääntymiseen. Vuoden 2019 tammikuun 1. päivänä käyttöön otettavan IFRS 16:n myötä varat ja korolliset velat kasvavat noin 45 miljoonaa euroa. Tämän kasvun myötä nettovelkaantumisaste vuoden 2018 lopussa olisi noin 102 prosenttia.

KONSERNIN LUOTTOLIMIITTISOPIMUSTEN MÄÄRÄ TYYPEITTÄIN TILINPÄÄTÖSPÄIVÄNÄ

2017

LUOTTOTYYPPI	OHJELMAN KOKO	KÄYTÖSSÄ	VAPAANA
Shekkitililimiitti	19,9	-	19,9
Luottolimiitti	100,0	-	100,0
Yhteensä	119,9	-	119,9

2018

LUOTTOTYYPPI	OHJELMAN KOKO	KÄYTÖSSÄ	VAPAANA
Shekkitililimiitti	20,1	-	20,1
Luottolimiitti	100,0	-	100,0
Yhteensä	120,1	-	120,1

Seuraavassa taulukossa esitetään konsernin rahoitusvelat jaoteltuina jäljellä olevien sopimuksiin perustuvien juoksuaikojen mukaisesti tilinpäätöspäivänä. Taulukossa esitettävät luvut ovat sopimuksiin perustuvia diskonttaamattomia rahavirtoja.

Maturiteettianalyysi koskee vain rahoitusinstrumentteja, joten se ei sisällä lakisääteisiä velkoja. Luvut sisältävät myös rahoitusvelkojen koron ja lainamarginaalin.

31.12.2018 RAHOITUSVELKOJEN MATURITEETTI

LUOTTOTYYPPI	TASEARVO 31.12.2018	KASSAVIRRAAT YHTEENSÄ	KASSAVIRTA					
			2019	2020	2021	2022	2023	>2023
Joukkovelkakirjalainat	165,6	181,0	38,2	3,5	3,5	135,7	-	-
Pankkilainat	101,8	105,4	4,8	38,9	43,8	3,3	3,3	11,3
Eläkelainat	12,9	13,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Yritystodistusohjelma	35,5	35,5	35,5	-	-	-	-	-
Muut lainat	3,3	3,3	1,4	1,9	-	-	-	-
Ostovelat ja muut velat	222,2	222,2	222,2	-	-	-	-	-
Yhteensä	541,2	560,6	304,4	46,5	49,6	141,2	5,4	13,4

31.12.2017 RAHOITUSVELKOJEN MATURITEETTI

LUOTTOTYYPPI	TASEARVO 31.12.2017	KASSAVIRRAAT YHTEENSÄ	KASSAVIRTA					
			2018	2019	2020	2021	2022	>2022
Joukkovelkakirjalainat	163,7	188,6	4,8	38,2	3,5	3,5	138,5	-
Pankkilainat	66,0	68,5	4,4	4,4	39,3	3,8	3,8	12,9
Eläkelainat	22,9	23,3	7,3	5,1	2,2	2,2	2,2	4,3
Yritystodistusohjelma	-	-	-	-	-	-	-	-
Muut lainat	6,7	6,8	3,4	2,8	0,7	-	-	-
Ostovelat ja muut velat	277,4	277,4	277,4	-	-	-	-	-
Yhteensä	536,6	564,6	297,3	50,4	45,7	9,5	144,5	17,2

Seuraavassa taulukossa on esitetty johdannaissopimusten nimellisarvot ja käyvät arvot (milj. euroa). Johdannaiset eräännyvät seuraavien 12 kuukauden aikana lukuun ottamatta korko- ja hyödykejohdannaisia, joiden eräänntyminen on esitetty erikseen.

	2018	2018	2018	2017	2018	2017
	POSITIIVINEN KÄYPÄ ARVO	NEGATIIVINEN KÄYPÄ ARVO	KÄYPÄ ARVO NETTO	KÄYPÄ ARVO NETTO	NIMELLISARVO	NIMELLISARVO
Korkojohdannaiset	-	-8,2	-8,2	-10,2	119,1	120,6
erääntyi 2018	-	-	-	-	-	-
erääntyy 2019	-	-0,4	-0,4	-0,7	20,0	20,0
erääntyy 2020	-	-	-	-	-	-
erääntyy 2021	-	-2,3	-2,3	-2,8	25,0	25,0
erääntyy 2022	-	-3,7	-3,7	-4,7	44,5	45,3
erääntyy >2022	-	-1,8	-1,8	-2,0	29,6	30,2
josta rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	0,1	-0,1	-0,1	-0,1	40,0	41,4
josta nettosijoituksen suojausinstrumenteiksi määritetty	-	-	-	-	-	-
Hyödykejohdannaiset	5,3	0,0	5,3	0,5	10,0	7,4
erääntyi 2018	-	-	-	0,2	-	4,5
erääntyy 2019	3,6	0,0	3,6	0,2	4,9	2,3
erääntyy 2020	1,3	-	1,3	0,1	2,4	0,6
erääntyy 2021	0,3	-	0,3	-	1,5	-
erääntyy 2022	0,0	-	0,0	-	1,1	-
josta rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	5,3	0,0	5,3	0,5	10,0	7,4

JOHDANNAISET, JOIHIN SOVELLETAAN SUOJAUSLASKENTAA

Rahavirran suojausiksi määritettyjen hyödyke johdannaisten käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet verojen jälkeen 4,2 (0,2) miljoonaa euroa kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Suojattujen, erittäin todennäköisten liiketoimien arvioidaan toteutuvan eri ajankohtina seuraavien 60 kuukauden aikana. Suojausinstrumenttien rahastoon kertyneet voitot ja tappiot siirretään luokittelun muutoksesta johtavana oikaisuna tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu liiketapahtuma vaikuttaa voittoon tai tappioon. Tehoton osuus hyödykeriskin suojauksesta, 0,0 (0,1) miljoonaa euroa, on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin tuloslaskelmassa.

PÄÄOMAN HALLINTA

Konsernin pääoman hallinnan pyrkimyksenä on optimaalisen pääomarakenteen avulla tukea liiketoimintaa varmistamalla normaalit toimintaedellytykset ja mahdollistamalla orgaaninen ja rakenteellinen kasvu. Optimaalinen pääomarakenne tuottaa myös pienemmät pääoman kustannukset.

Pääomarakenteeseen vaikutetaan ohjaamalla liiketoimintaan sitoutuvan käyttö pääoman määrää sekä tuloksen, osingonjaon ja osakeantien kautta. Konserni voi myös päättää omaisuuserien myynnistä velkojen vähentämiseksi.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan omavaraisuusasteella ja nettovelkaantumisasteella (net gearing ratio). Omavaraisuusaste tarkoittaa oman pääoman suhdetta taseen loppusummaan. Nettovelkaantumisastetta laskettaessa nettovelka jaetaan omalla pääomalla. Nettovelkoihin sisältyvät korolliset velat vähennettynä rahavaroilla ja korollisilla lainasaamisilla.

Tilinpäätöshetken omavaraisuusaste on 35,1 prosenttia. Nettovelkaantumisasteen osalta virallinen taloudellinen tavoite on alle 100 prosenttia. Nettovelkaantumisaste oli tilinpäätöshetkellä 88,6 prosenttia. Vuoden 2019 tammikuun 1. päivänä käyttöön otettavan IFRS 16:n myötä varat ja korolliset velat kasvavat noin 45 miljoonaa euroa. Tämän kasvun myötä nettovelkaantumisaste vuoden 2018 lopussa olisi noin 102 prosenttia.

NETTOVELKAANTUMISASTE

	2018	2017
Korolliset velat	319,0	259,2
Korolliset lyhytaikaiset saamiset	0,2	0,2
Rahat ja pankkisaamiset	29,4	50,9
Korollinen nettovelka	289,4	208,2
Oma pääoma	326,6	351,0
Nettovelkaantumisaste	88,6 %	59,3 %

24. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

KONSERNIN SOVELTAMAT KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTÄMISPERIAATTEET KAIKISTA RAHOITUSINSTRUMENTEISTA

Rahoitusvarojen ja -velkojen käyviä arvoja määritettäessä on käytetty seuraavia hintanoteerauksia, oletuksia ja arvostusmalleja.

MUUT OSAKKEET JA OSUUDET

Muut osakkeet ja osuudet sisältävät omistuksia listaamattomissa yhtiöissä, ja ne arvostetaan hankintamenuon, sillä sen arvioidaan olevan asianmukainen arvio käyvästä arvosta.

JOHDANNAISET

Valuuttatermiinien käyvät arvot määritetään käyttämällä raportointikauden päättämispäivän markkinahintoja vastaavan pituisille sopimuksille. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat raportointikauden päättämispäivän markkinakorot ja muu markkinainformaatio. Jos käytetään vastapuolen hintanoteerausta, konserni laatii myös oman tarkistuslaskelman yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä käyttäen. Hyödyke johdannaisten käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja markkinahintoja. Käyvät arvot vastaavat niitä hintoja, jotka konserni joutuisi maksamaan tai saisi, jos se purkaisi johdannaissopimuksen.

PANKKILAINAT

Velkojen käyvät arvot pohjautuvat diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttaus korkona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa lainaa ulkopuolelta raportointikauden päättämispäivänä. Kokonaiskorko muodostuu riskittömästä korosta ja yrityskohtaisesta riskipreemiosta (lainamarginaalista).

JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

Joukkovelkakirjalainojen käyvät arvot pohjautuvat markkinanoteerauksiin.

RAHOITUSLEASINGVELAT

Käypä arvo on arvioitu diskonttaamalla vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa vastaavien vuokrasopimusten korkoa.

MYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

Muiden kuin johdannaissopimuksiin perustuvien saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioon ottaen.

OSTOVELAT JA MUUT VELAT

Ostovelkojen ja muiden velkojen alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen maturiteetti huomioon ottaen.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista. Käyvät arvot raportointikauden lopussa.

	31.12.2018	TASO 1	TASO 2	TASO 3
Käypään arvoon arvostetut varat				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Kaupankäyntiarvopaperit	-	-	-	-
Kaupankäyntijohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	0,1	-	0,1	-
Hyödykejohdannaiset	5,3	-	5,3	-
josta rahavirran suojauslaskennassa	5,3	-	5,3	-
Yhteensä	5,4	0,0	5,4	0,0
Käypään arvoon arvostetut velat				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Kaupankäyntijohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	-8,2	-	-8,2	-
Valuuttajohdannaiset	-0,1	-	-0,1	-
Hyödykejohdannaiset	0,0	-	0,0	-
josta rahavirran suojauslaskennassa	0,0	-	0,0	-
Yhteensä	-8,3	0,0	-8,3	0,0

	31.12.2017	TASO 1	TASO 2	TASO 3
Käypään arvoon arvostetut varat				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Kaupankäyntiarvopaperit	-	-	-	-
Kaupankäyntijohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	0,1	-	0,1	-
Hyödykejohdannaiset	0,7	-	0,7	-
josta rahavirran suojauslaskennassa	0,7	-	0,7	-
Yhteensä	0,8	0,0	0,8	0,0
Käypään arvoon arvostetut velat				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Kaupankäyntijohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	-10,2	-	-10,2	-
Valuuttajohdannaiset	-0,2	-	-0,2	-
Hyödykejohdannaiset	-0,2	-	-0,2	-
josta rahavirran suojauslaskennassa	-0,2	-	-0,2	-
Yhteensä	-10,6	0,0	-10,6	0,0

Tason 1 valuutta- ja hyödykejohdannaisten hintanoteeraukset perustuvat markkinoilla noteerattuihin hintoihin. Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti (hinnoista johdettuina). Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot kuitenkin perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinatietoihin. Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittävältä osin johdon arvioihin ja niiden käyttöön yleisesti hyväksyttävissä arvostusmalleissa.

25. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

KONSERNI VUOKRALLE OTTAJANA

Konserni on vuokrannut useat käyttämänsä toimitilat. Vuokrasopimukset on yleensä tehty toistaiseksi voimassa oleviksi, ja normaalisti niihin sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen. Sopimuksiin sisältyy yleensä indeksiehto. Lisäksi muut vuokravastuut sisältävät erilaisia laitteita ja koneita, joiden vuokrasopimusten pituudet ovat keskimäärin kolmesta viiteen vuotta.

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

MUUT VUOKRAVASTUUT	2018	2017
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät	8,2	6,4
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	20,6	17,0
Yli 5 vuoden sisällä erääntyvät	14,8	9,0
Muut vuokravastuut yhteensä	43,6	32,4
Vuokrasaamiset muista peruuttamattomista vuokrasopimuksista		
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät	0,1	-
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	-	-
Yli 5 vuoden sisällä erääntyvät	-	-
Vuokrasaamiset yhteensä	0,1	0,0

26. EHDOLLISET VELAT JA VARAT SEKÄ HANKINTASITOUKSET

VAKUUKSET JA VASTUUSITOUKSET	2018	2017
Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä	-	-
Omasta velasta		
Annetut kiinteistökiinnitykset	-	-
Annetut pantit	-	-
Muiden puolesta		
Takaukset	5,5	8,5
Muut sitoumukset	6,2	8,7
Leasingvastuut		
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät leasingvastuut	3,1	3,3
1-5 vuoden sisällä erääntyvät leasingvastuut	3,9	4,0
Yli 5 vuoden päästä erääntyvät leasingvastuut	0,1	0,2
Yhteensä	18,8	24,7

27. LÄHIPIIRILIIKETOIMET

Osapuolten katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen osapuoli pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Konsernin lähipiiriin kuuluvat osakkuusyrietykset ja yhteisyrietykset. Lähipiiriin kuuluvat myös konsernin emoyhtiön emoyhteisön (LSO Osuuskunta) hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet, konsernin hallituksen jäsenet, konsernin toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen ja heidän läheiset perheenjäsenensä sekä konsernin johtoryhmän jäsenet. Konserni pyrkii liiketoimia tehdessään asettamaan kaikki osapuolet tasavertaiseen asemaan.

HKScan Oyj:n pääomistaja LSO Osuuskunta on noin 900 suomalaisen lihantuottajan yhteisö. Osuuskunnan tehtävänä on tukea jäsentensä lihantuotantoa ja markkinointia käyttämällä omistajavaltaa HKScanissa. LSO Osuuskunnalla ei ole nykyään varsinaista liiketoimintaa, vaan sen tulot muodostuvat HKScanin maksamista osingoista ja vähäisessä määrin muista sijoituksista ja vuokrasta. HKScan-konserni toimii puhtaasti markkinahintaperiaatteilla hankkiessaan liharaaka-aineensa.

Konserni on maksanut LSO:lle tonttivuokraa 1,2 (1,2) miljoonaa euroa. Lisäksi konsernin ja LSO:n välillä on vähäisiä toimituspalveluita ja 5 miljoonan euron luottolimiittisopimus molempiin suuntiin. Tähän liittyen konsernilla oli vuoden lopussa velkaa 1,6 miljoonaa euroa. Konsernin hallituksessa ja sen emoyhteisön LSO Osuuskunnan hallintoneuvostossa ja hallituksessa olevien henkilöiden eläinmyynnit konsernille olivat 8,8 (9,5) miljoonaa euroa. Kyseisten henkilöiden eläinostot konsernilta olivat 2,6 (3,5) miljoonaa euroa.

Tiedot johdon työsuhte-etuuksista esitetään liitetiedossa 4. Lisäksi konsernin hallituksen ja johdon palkkioista löytyy lisätietoja konsernin verkkosivuilla (www.hkscan.com) julkaistavasta vuoden 2018 palkka- ja palkkioselvityksestä.

Muuten lähipiirihenkilöt eivät ole olennaisessa liikesuhteessa yhtiöön.

TYTÄRYHTIÖOSAKKEET	OMISTUSOSUUS, %	OSUUS ÄÄNI-VALLASTA %
Konsernin emoyhtiön omistamat		
HKScan Finland Oy, Suomi	100,00	100,00
HKScan Sweden AB, Ruotsi	100,00	100,00
HKScan Denmark A/S, Tanska	100,00	100,00
AS HKScan Estonia, Viro	100,00	100,00
UAB HKScan Lietuva, Liettua	100,00	100,00
AS HKScan Latvia, Latvia	99,52	99,52
HKScan UK Ltd, Iso-Britannia**	100,00	100,00
HKScan Asia Limited, Hongkong	100,00	100,00
OOO HKScan, Venäjä	100,00	100,00
HKScan Finland Oy:n omistamat		
Kivikylän Kotipalvaamo Oy, Suomi	49,00*	49,00*
Lihatukku Harri Tamminen Oy, Suomi	49,00*	49,00*
Paimion Teurastamo Oy, Suomi	100,00	100,00
AS HKScan Estonian omistamat		
Rakvere Farmid AS, Viro	100,00	100,00

TYTÄRYHTIÖOSAKKEET	OMISTUSOSUUS, %	OSUUS ÄÄNI-VALLASTA %
HKScan Sweden AB:n omistamat		
HKScan Real Estate AB, Ruotsi	100,00	100,00
HKScan International AB, Ruotsi**	100,00	100,00
HKScan Poland Sp.zo.o, Puola	100,00	100,00
Samfod S.A., Belgia**	100,00	100,00
HKScan Real Estate AB:n omistamat		
HKScan Real Estate Halmstad AB, Ruotsi	100,00	100,00
HKScan Denmark A/S:n omistamat		
Kreatina A/S, Tanska**	100,00	100,00

* Määräysvalta perustuu osakassopimukseen / hallituksen valintaan.

** Lepäävä

OSUDET OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSISSÄ	OMISTUSOSUUS, %	OSUUS ÄÄNI-VALLASTA %
Konsernin emoyhtiön omistamat		
Nordic Lotus Food Co. Ltd, Kiina*	35,00	35,00
HKScan Finland Oy:n omistamat		
Länsi-Kalkkuna Oy, Suomi*	50,00	50,00
Pakastamo Oy, Suomi	50,00	50,00
Honkajoki Oy, Suomi*	50,00	50,00
Finnpig Oy, Suomi	50,00	50,00
Oy LHP Bio-Carbon LTD, Suomi	24,24	24,24
DanHatch Finland Oy, Suomi	20,00	20,00
HKScan Sweden AB:n omistamat		
Industrislakt Syd AB, Ruotsi	50,00	50,00
Siljans Chark AB, Ruotsi	39,30	39,30
AB Tillväxt for svensk animalieproduktion, Ruotsi	33,33	33,33
Svenska Köttforetagen Holding AB, Ruotsi	23,52	23,52
HKScan Denmark A/S:n omistamat		
Tican-Rose GmbH, Saksa	50,00	50,00
Farmfood A/S, Tanska	33,30	33,30

* Yhteisyritys

Konserni harjoittaa osakkuusyritysten kautta liiketoimintaa mm. harjoittamalla teurastusta, leikkuuta, lihan jatkojalostusta ja käyttämällä vuokraus-, jätteiden hävittämis-, tutkimus- ja neuvontapalveluita. Kaikki kaupalliset sopimukset neuvotellaan markkinaehtoisesti.

LÄHIPIIRIN KANSSA TOTEUTUIVAT SEURAAVAT LIIKETAAPAHTUMAT	2018	2017
Myynnit osakkuusyrityksille	20,2	17,7
Eläinmyynnit lähipiirille	2,6	3,5
Ostot osakkuusyrityksiltä	32,5	33,0
Eläinostot lähipiiriltä	8,8	9,5

AVOIMET SALDOT 31.12.	2018	2017
Myyntisaamiset ja muut saamiset osakkuusyrityksiltä	2,7	2,3
Ostovelat ja muut velat osakkuusyrityksille	3,3	5,8

28. KATSUSKAUDEN JÄLKEISIÄ TAPAHTUMIA

Katsauskauden jälkeen 7.1.2019 HKScan ilmoitti ylimääräisestä yhtiökokouksesta, joka pidettiin keskiviikkona 30.1.2019 Turussa. Ylimääräinen yhtiökokous päätti hallituksen varsinaisten jäsenten lukumääräksi viisi (5) ja varajäsenten lukumääräksi kaksi (2). Jari Mäkilä, Harri Suutari ja Terhi Tuomi valittiin hallitukseen uusina jäseninä Varsinaisen yhtiökokouksen 2019 päättymiseen saakka. Lisäksi Ilkka Uusitalo valittiin hallituksen varajäseneksi Varsinaisen yhtiökokouksen 2019 päättymiseen saakka. Reijo Kiskola ja Per Olof Nyman jatkavat hallituksen jäseninä ja Carl-Peter Thorwid varajäsenenä Varsinaisen yhtiökokouksen 2019 päättymiseen saakka.

Katsauskauden jälkeen 30.2019 HKScan ilmoitti, että Tero Hemmilä ottaa vastaan yhtiön toimitusjohtajan tehtävät 4.2.2019.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA 1.1.-31.12.

EUROA	LIITE	2018	2017
Liikevaihto		-	-
Liiketoiminnan muut tuotot	1.	21 998 196,77	17 875 688,79
Materiaalit ja palvelut		-	-
Henkilöstökulut	2.	-14 041 359,72	-13 691 603,28
Poistot ja arvonalentumiset	3.	-527 975,49	-879 204,09
Liiketoiminnan muut kulut	4.	-22 367 770,44	-23 015 103,16
Liikevoitto		-14 938 908,88	-19 710 221,74
Rahoitustuotot ja -kulut	5.	4 551 084,30	-45 553 212,42
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		-10 387 824,58	-65 263 434,16
Tilinpäätössiirrot	6.	-7 443,00	115 830,00
Tuloverot	7.	1 242 221,97	3 306 533,44
Tilikauden voitto/tappio		-9 153 045,61	-61 841 070,72

EMOYHTIÖN TASE 31.12.

EUROA	LIITE	2018	2017
VASTAAVAA			
Aineettomat hyödykkeet	8.	1 426 009,00	646 063,00
Aineelliset hyödykkeet	8.	4 963 074,31	5 831 275,90
Sijoitukset	8.	448 695 032,22	347 745 032,22
Pysyvät vastaavat		455 084 115,53	354 222 371,12
Pitkäaikaiset saamiset	9.	267 130 260,72	253 002 860,94
Laskennallinen verosaaminen	9.	11 757 958,74	10 484 929,27
Lyhytaikaiset saamiset	10.	13 130 542,62	11 588 512,62
Rahat ja pankkisaamiset		19 353 845,69	44 387 128,72
Vaihtuvat vastaavat		311 372 607,77	319 463 431,55
Vastaavaa		766 456 723,30	673 685 802,67
VASTATTAVAA			
Osakepääoma	11.	66 820 528,10	66 820 528,10
Ylikurssirahasto	11.	73 420 363,20	73 420 363,20
Omat osakkeet	11.	-38 612,12	-38 612,12
Käyvän arvon rahasto	11.	-	-
SVOP-rahasto	11.	143 252 832,19	143 202 868,19
Muut rahastot	11.	4 882 017,78	4 818 596,94
Edellisten tilikausien voitto	11.	82 052 804,55	148 755 465,84
Tilikauden voitto/tappio	11.	-9 153 045,61	-61 841 070,72
Oma pääoma		361 236 888,09	375 138 139,43
Tilinpäätössiirtojen kertymä	12.	91 407,00	83 964,00
Pakolliset varaukset	13.	2 711 022,00	2 780 459,00
Laskennallinen verovelka	14.	-	-
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	14.	284 384 655,78	248 638 657,70
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	14.	3 440 804,71	4 563 120,29
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	15.	101 013 874,16	28 170 554,60
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	15.	13 578 071,56	14 310 907,65
Vieras pääoma		402 417 406,21	295 683 240,24
Vastattavaa		766 456 723,30	673 685 802,67

EMOYHTIÖN RAHAVIRTALASKELMA

TUHATTA EUROA	2018	2017
Liikevoitto	-14 939	-19 710
Oikaisut liikevoittoon	1 049	1 862
Poistot ja arvonalentumiset	528	879
Varausten muutos	-69	9
Käyttöpääoman muutos	-3 125	1 325
Korkotuotot ja -kulut	5 645	4 791
Saadut osingot	-	6 170
Verot	-31	-32
Liiketoiminnan rahavirta	-10 942	-4 706
Tytäryhtiöosakkeiden ostot	-100 950	-81 941
Muun käyttöomaisuuden ostot	-3 366	-3 541
Muun käyttöomaisuuden myynnit	2 927	2 478
Lainasaamisten vähennys	-16 459	-3 245
Investointien rahavirta	-117 848	-86 249
Rahavirta ennen rahoitusta	-128 790	-90 955
Lainojen nostot	136 540	256 762
Hybridilaina	39 751	-
Lainojen takaisinmaksut	-67 671	-116 524
Maksetut osingot	-4 863	-8 636
Rahoituksen rahavirta	103 757	131 602
Rahavarojen muutos	-25 033	40 647
Rahavarat 1.1.	44 387	3 740
Rahavarat 31.12.	19 354	44 387
KÄYTTÖPÄÄOMAN MUUTOS:		
Lyhytaikaisten liikesaamisten lis-/väh+	-1 474	-165
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lis+/väh-	-1 651	1 491
Yhteensä	-3 125	1 325

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

YHTEISÖN PERUSTIEDOT

HKScan Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö. Yhtiön kotipaikka on Turku.

HKScan Oyj:hin kuuluu konsernin johto ja konsernihallinto.

HKScan Oyj:n A-osake on listattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1997 lähtien.

HKScan Oyj on LSO Osuuskunnan tytäryhtiö ja kuuluu LSO Osuuskunta -konserniin. LSO Osuuskunnan kotipaikka on Turku.

Jäljennös HKScan Oyj:n tilinpäätöksestä on saatavilla yhtiön rekisteröidystä osoitteesta Lemminkäisenkatu 48, 20520 Turku.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Laatimisperusta

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomessa voimassa olevaa kirjanpitolainsäädäntöä (FAS). HKScan-konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS, International Financial Reporting Standards) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardia sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja.

Emoyhtiön tuloslaskelma ja tase esitetään euroina ja rahoituslaskelma sekä liitetiedot tuhansina euroina.

Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet arvostetaan hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalentumisilla. Poistot tehdään tasapoistoina hyödykkeen odotetun käyttöajan puitteissa. Aineettomat hyödykkeet poistetaan 5-10 vuodessa ja aineelliset hyödykkeet 2-10 vuodessa.

Sijoitukset tytäri- ja osakkuusyhtiöihin ja muut osakkeet ja osuudet arvostetaan hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla.

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaanrahan määräiset ostovelat ja myyntisaamiset, lainasaamiset sekä valuuttamääräiset pankkitilit on muunnettu toimintavälittömästi määräisiksi tilinpäätöspäivän Euroopan keskuspankin päätöskurssiin mukaan. Ulkomaanrahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Johdannaissopimukset

HKScan Oyj tekee kaikki ulkoiset johdannaissopimukset konsernille. Tytäryhtiöitä varten tehdyt johdannaissopimukset vyyrytetään eteenpäin konsernin sisäisillä johdannaissopimuksilla. Tästä johtuen HKScan Oyj:llä on kaikki konsernin ulkoiset johdannaissopimukset ja nämä ovat osin emoyhtiön ja osin tytäryhtiöiden tarpeisiin.

Valuuttamääräiset avoimet johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän termiinkurssiin. Suojauslaskentaa ei sovelleta ja kaupallisia virtoja suojaavien valuuttatermiinien arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin ja rahoituseriä suojaavien valuuttatermiinien arvon muutokset tuloslaskelmaan rahoituksen kurssivoittoihin ja -tappioihin.

Hyödykejohdannaissopimukset liittyvät kaikki tytäryhtiöihin ja konsernin sisäiset johdannaissopimukset on tehty. Näistä ei muodostu tulosvaikutusta sillä johdannaissopimuksesta aiheutuva kassavirta eliminoituu tytäryhtiöille tehdystä konsernin

sisäisistä johdannaisista. Suojauslaskentaa ei sovelleta. Johdannaisten käyvät arvot netotetaan taseessa ja ne esitetään liitetiedoissa.

Korkojohdannaisiin ei sovelleta suojauslaskentaa siltä osin kuin johdannaiset suojaavat emoyhtiön korkoriskiä. Johdannaisten käyvät arvot kirjataan taseeseen ja muutokset käyvässä arvossa kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Vaihtuvakorkoisia lainoja suojaavien koronvaihtosopimusten realisoitunut voitto tai tappio esitetään tuloslaskelmassa rahoituserissä. Suojauslaskentaa ei myöskään sovelleta ulkoisiin koronvaihtosopimuksiin, jotka liittyvät tytäryhtiöihin, tai konsernin sisäisiin johdannaisiin. Tulosvaikutus eliminoituu konsernin sisäisestä johdannaisesta johtuen. Näiden johdannaisten käyvät arvot netotetaan taseessa ja ne esitetään liitetiedoissa.

Valuuttatermiinien käyvät arvot määritetään käyttämällä raportointikauden päättymispäivän markkinahintoja vastaavan pituisille sopimuksille. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat raportointikauden päättymispäivän markkinakorot ja muu markkinainformaatio. Jos käytetään vastapuolen hintanoteerausta, konserni laatii myös oman tarkistuslaskelman yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä käyttäen. Hyödykejohdannaisten käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja markkinahintoja. Käyvät arvot vastaavat niitä hintoja, jotka konserni joutuisi maksamaan tai saisi, jos se purkaisi johdannaissopimuksen.

Eläkejärjestelyt

HKScan Oyj:n henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty vakuuttamalla eläkevakuutusyhtiössä. Lakisääteiset eläkemenot on kirjattu kuluksi kertymisvuonna.

Johdon eläkesitoumukset ja irtisanomiskorvaukset

Toimitusjohtajan palkitseminen koostuu kiinteästä kuukausipalkasta, luontoiseduista sekä mahdollisesta kannustepalkkiosta yhtiön palkkiojärjestelmän mukaisesti. Toimitusjohtajasopimuksen mukaan yhtiöllä ja toimitusjohtajalla on oikeus irtisanoa toimitusjohtajasopimus kuuden kuukauden irtisanomisajalla. Mikäli yhtiö päättää toimitusjohtajasopimuksen, toimitusjohtajalle maksetaan 12 kuukauden kuukausipalkkaa vastaava rahasumma irtisanomisajan palkan lisäksi.

Tarkemmat tiedot johdon palkitsemisesta löytyvät konsernin liitetiedosta numero 4.

Tuloverot

Tuloveroihin ja laskennallisiin verosaamisiin ja -velkoihin sovelletaan konsernin laatuominaisuuksia siten kuin se on mahdollista Suomen tilinpäätöskäytäntöjen mukaan. Poistoeron laskennallinen verovelka ilmoitetaan liitetietona.

Vuokrasopimukset

Kaikki leasing-maksut on käsitelty vuokratuloina. Maksamattomat leasing-sopimuksiin perustuvat leasing-maksut on esitetty tilinpäätöksen vastuissa.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Tilinpäätössiirtoja on poistoeron muutos. Suunnitelman mukaisten ja kirjanpidollisten poistojen erotuksen muutos esitetään tilinpäätössiirtona tuloslaskelmassa, ja suunnitelman mukaisten ja kirjanpidollisten poistojen kertynyt erotus esitetään taseessa tilinpäätössiirtojen kertymänä.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT YHTEENSÄ

EUR 1 000	2018	2017
Vuokratuotot	-	-
Liiketoiminnan muut tuotot	21 998	17 861
Myyntivoitot pysyvistä vastaavista	-	15
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	21 998	17 876

2. HENKILÖSTÖKULUT

	2018	2017
Palkat ja palkkiot	-11 234	-10 355
Eläkekulut	-1 823	-1 851
Muut henkilösivukulut	-984	-1 486
Henkilöstökulut	-14 041	-13 692
Toimitusjohtajat ja toimitusjohtajan sijaiset	1 937	807
Hallituksen jäsenet	360	353
Johdon palkat, palkkiot ja luontoisedut yhteensä	2 297	1 160
Henkilöstö keskimäärin	137	125

3. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2018	2017
Suunnitelman mukaiset poistot pysyvistä vastaavista ja liikearvosta	-528	-879
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-528	-879

4. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

	2018	2017
Vuokrat	-1 492	-1 431
Käyttöom. luovutustappiot, aineelliset hyödykkeet yhteensä	0	-103
Luovutustappiot pysyvistä vastaavista	0	-103
Tilintarkastusmenot, varsinainen tilintarkastus	-84	-134
Tilintarkastusmenot, muut asiantuntijapalvelut	-9	-17
Tilintarkastusmenot	-93	-151
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	-2 485	-2 026
Energia	-95	-92
Kunnossapito	-39	-35
Mainos-, markkinointi- ja edustuskulut	-1 355	-1 358
Palvelu-, tietohallinto- ja konttorikulut	-14 068	-14 966
Muut kulut	-2 741	-2 853
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-22 368	-23 015

5. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

	2018	2017
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	-	6 170
Osinkotuotot omistusyhteisyhteisyyksiltä	-	-
Tuotot osuuksista	0	6 170
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	15 582	14 660
Korkotuotot omistusyhteisyhteisyyksiltä	3	3
Korkotuotot muilta	46	88
Korkotuotot pitkäaikaisista pysyvien vastaavien sijoituksista	15 631	14 751
Muut rahoitustuotot muilta	4 139	3 599
Muut rahoitustuotot	4 139	3 599
Rahoitustuotot yhteensä	19 770	24 520
Rahoituskulut		
Korkokulut saman konsernin yrityksille	-	-
Korkokulut muille	-9 060	-7 144
Korkokulut	-9 060	-7 144
Realisoitumattomat voitot/tappiot käypään arvoon arvostuksesta	1 082	2 137
Tytäryhtiöosakkeiden arvonalentuminen	-	-24 950
Muut rahoituskulut saman konsernin yrityksille	-1 342	-30 000
Muut rahoituskulut muille	-5 899	-10 116
Muut rahoituskulut	-7 241	-65 066
Rahoituskulut yhteensä	-15 219	-70 073
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	4 551	-45 553

6. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

	2018	2017
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-7	116
Saadut konserniavustukset	-	-
Tilinpäätössiirrot yhteensä	-7	116

7. VÄLITTÖMÄT VEROT

	2018	2017
Aikaisempien tilikausien verot	-	-
Laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutos	1 273	3 338
Muut välittömät verot	-31	-32
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	1 242	3 306

8. PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2018	AINEETTOMAT OIKEUDET	PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2018	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	2 707	661	3 368	
Lisäykset	-735	-	-735	
Siirrot erien välillä	1 909	-	1 909	
Hankintameno 31.12.	3 881	661	4 542	
Kertyneet poistot 1.1.	-2 226	-496	-2 722	
Tilikauden poisto	-332	-62	-394	
Kertyneet poistot 31.12.	-2 558	-558	-3 116	
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 323	103	1 426	

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2017	AINEETTOMAT OIKEUDET	MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	2 690	661	3 351
Lisäykset	425	-	425
Vähennykset	-2 653	-	-2 653
Siirrot erien välillä	2 245	-	2 245
Hankintameno 31.12.	2 707	661	3 368
Kertyneet poistot 1.1.	-1 999	-405	-2 404
Vähennysten kertyneet poistot	106	-	106
Tilikauden poisto	-333	-91	-424
Kertyneet poistot 31.12.	-2 226	-496	-2 722
Kirjanpitoarvo 31.12.	481	165	646

AINEELLISET HYÖDYKKEET 2018	KONEET JA KALUSTO	MUUT AINEELLISET	ENNAKKO-MAKSUT	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	1 166	381	5 572	7 119
Lisäykset	-	-	1 176	1 176
Vähennykset	-14	-	-	-14
Siirrot erien välillä	-	-	-1 909	-1 909
Hankintameno 31.12.	1 152	381	4 839	6 372
Kertyneet poistot 1.1.	-920	-367	0	-1 287
Tilikauden poisto	-121	-	-	-121
Kertyneet poistot 31.12.	-1 041	-367	0	-1 408
Kirjanpitoarvo 31.12.	111	14	4 839	4 964

AINEELLISET HYÖDYKKEET 2017	KONEET JA KALUSTO	MUUT AINEELLISET	ENNAKKO-MAKSUT	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	1 204	380	4 896	6 480
Lisäykset	6	1	2 943	2 950
Vähennykset	-66	-	-	-66
Siirrot erien välillä	22	-	-2 267	-2 245
Hankintameno 31.12.	1 166	381	5 572	7 119
Kertyneet poistot 1.1.	-826	-367	0	-1 193
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	46	-	-	46
Tilikauden poisto	-140	-	-	-140
Kertyneet poistot 31.12.	-920	-367	0	-1 287
Kirjanpitoarvo 31.12.	246	14	5 572	5 832

SIJOITUKSET 2018	OSUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ	OSUDET OSAKUUUS-YHTIÖISSÄ	SAAMISET OSAKUUUS-YHTIÖILTÄ	MUUT OSAKKEET JA OSUDET	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	347 729	0	0	16	347 745
Lisäykset	100 000	950	-	-	100 950
Kirjanpitoarvo 31.12.	447 729	950	0	16	448 695

Tilikauden 2018 lisäyksissä on 100,0 miljoonan euron SVOP-sijoitus Suomen tytäryhtiöön.

SIJOITUKSET 2017	OSUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ	OSUDET OSAKUUUS-YHTIÖISSÄ	SAAMISET OSAKUUUS-YHTIÖILTÄ	MUUT OSAKKEET JA OSUDET	YHTEENSÄ
Hankintameno 1.1.	290 738	148	0	16	290 902
Lisäykset	81 941	-	-	-	81 941
Vähennykset	-	-148	-	-	-148
Arvon alentumiset	-24 950	-	-	-	-24 950
Kirjanpitoarvo 31.12.	347 729	0	0	16	347 745

Tilikauden 2017 lisäyksissä on 81,9 miljoonan euron SVOP-sijoitus Suomen tytäryhtiöön.

	2018	2017
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	1 323	481
Muut pitkävaikutteiset menot	103	165
Aineettomat hyödykkeet	1 426	646
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Koneet ja kalusto	110	246
Muut aineelliset hyödykkeet	14	14
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	4 839	5 572
Aineelliset hyödykkeet	4 963	5 832

	2018	2017
SIJOITUKSET		
Osuudet saman kons. yrityksissä	447 729	347 729
Osuudet osakkuusyhtiöissä	950	-
Muut osakkeet ja osuudet	16	16
Sijoitukset	448 695	347 745
Pysyvät vastaavat yhteensä	455 084	354 223

9. PITKÄAIKAISET SAAMISET

	2018	2017
Pitkäaikaiset lainasaamiset	794	817
Laskennalliset verosaamiset	11 758	10 485
Muut saamiset	32	72
Siirtosaamiset	130	245
Yhteensä	12 714	11 619
SAAMISET SAMAN KONSERNIIN KUULUVILTA YRITYKSILTÄ		
Pitkäaikaiset konsernilainasaamiset	266 174	251 868
Pitkäaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä	266 174	251 868
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	278 888	263 487

Vuoden 2018 lopussa yhtiöllä oli 2,5 (0,0) miljoonaa euroa tappioita joista laskennallista verosaamista ei ole kirjattu. Tappiot verotuksessa vanhenevat seuraavasti: 1,3 miljoonaa euroa vuonna 2022, 12,1 miljoonaa euroa vuonna 2023, 4,9 miljoonaa euroa vuonna 2024, 5,3 miljoonaa euroa vuonna 2025, 17,8 miljoonaa euroa vuonna 2027, 9,9 miljoonaa euroa vuonna 2028. Laskennallisen verosaamisen käyttö perustuu samoihin oletuksiin mitä on käytetty liikearvon testauksessa konsernin liitetiedossa numero 11, ja siihen oletukseen, että verolainsäädännössä ei tapahdu merkittäviä negatiivisia muutoksia.

10. LYHYTAIKAISET SAAMISET

	2018	2017
Myyntisaamiset	8	-
Lyhytaikaiset muut saamiset (muilta)	15	7
Lyhytaikaiset siirtosaamiset (muilta)	2 458	2 775
Yhteensä	2 481	2 782
SAAMISET SAMAAAN KONSERNIIN KUULUVILTA YRITYKSILTÄ		
Konsernimyyntisaamiset	2 035	568
Konsernilainasaamiset	8 343	8 011
Muut saamiset	122	76
Yhteensä	10 500	8 655
SAAMISET OMISTUSYHTEYSYRITYKSILTÄ		
Omistusyhteisyrityslainasaamiset	150	150
Muut saamiset	-	1
Lyhytaikaiset saamiset omistusyhteisyrityksiltä	150	151
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	13 131	11 588
SIIRTOSAAMISTEN OLENNAISET ERÄT		
Jaksotetut rahoituserät	65	97
Jaksotut korkosaamiset	1 791	2 049
Jaksotetut henkilöstökulut	15	29
Muut siirtosaamiset	587	600
Yhteensä	2 458	2 775

11. OMA PÄÄOMA

OMA PÄÄOMA 2018	OSAKEPÄÄOMA	YLIKURSSI-RAHASTO	OMAT OSAKKEET	KÄYVÄN ARVON RAHASTO	SVOP	MUUT RAHASTOT	VOITTOVARAT	YHTEENSÄ
Oma pääoma 1.1.	66 820	73 420	-38	0	143 203	4 818	86 916	375 139
Lisäys	-	-	-	-	50	63	-	113
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-4 862	-4 862
Tilikauden voitto/tappio	-	-	-	-	-	-	-9 153	-9 153
Oma pääoma 31.12.	66 820	73 420	-38	0	143 253	4 881	72 901	361 237

OMA PÄÄOMA 2017	OSAKEPÄÄOMA	YLIKURSSI-RAHASTO	OMAT OSAKKEET	KÄYVÄN ARVON RAHASTO	SVOP	MUUT RAHASTOT	VOITTOVARAT	YHTEENSÄ
Oma pääoma 1.1.	66 820	73 420	-38	-6 786	143 203	4 805	164 186	445 609
Avaavan taseen oikaisu	-	-	-	6 786	-	-	-6 786	0
Lisäys	-	-	-	-	-	13	-	13
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-8 643	-8 643
Tilikauden voitto/tappio	-	-	-	-	-	-	-61 841	-61 841
Oma pääoma 31.12.	66 820	73 420	-38	0	143 203	4 818	86 916	375 138

Yhtiö on oikaissut korkojohdannaisista suojausrahastoon kerrytetyn määrän -6,8 miljoonaa euroa voittovaroihin 1.1.2017, sillä suojauslaskennan soveltaminen on arvioitu uudestaan. Tämän johdosta aiemmin omassa pääomassa raportoitu käyvän arvon muutos raportoidaan tilikauden tuloksessa rahoituserissä. Tulosvaikutus verojen jälkeen vuodelle 2017 on 1,9 miljoonaa euroa ja vuodelle 2018 0,8 miljoonaa euroa.

JAKOKELPOINEN OMA PÄÄOMA	2018	2017
Käyttörahassto	603	540
Omat osakkeet	-38	-38
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	143 253	143 203
Edellisten tilikausien voitto	82 053	148 755
Tilikauden voitto/tappio	-9 153	-61 841
Jakokelpoinen oma pääoma	216 718	230 619

12. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

	2018	2017
Poistoero	91	84
Tilinpäätössiirrot yhteensä	91	84

Poistoerosta kirjaamaton laskennallinen verovelka on 49 teur.

13. PAKOLLISET VARAUKSET

	2018	2017
Eläkevaraukset	2 711	2 780
Pakolliset varaukset yhteensä	2 711	2 780

14. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

	2018	2017
Laskennallinen verovelka	-	-
Hybridilaina	40 000	-
Joukkovelkakirjalaina	135 000	168 495
Lainat rahoituslaitoksilta	107 780	78 079
Muut velat	5 045	6 628
Yhteensä	287 825	253 202
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	287 825	253 202
Korollinen		
Velat muille	284 384	248 639
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	284 384	248 639
Koroton		
Velat muille	3 441	4 563
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	3 441	4 563
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	287 825	253 202

Yhtiöllä on kaksi joukkovelkakirjalainaa: 33,5 miljoonaa euroa, joka erääntyy marraskuussa 2019 ja kuponkikorko on 3,625 prosenttia sekä 135 miljoonaa euroa, joka erääntyy syyskuussa 2022 ja kuponkikorko on 2,625 prosenttia. Lisäksi yhtiö on laskenut liikkeelle 40 miljoonan euron hybridi joukkovelkakirjalainan vuonna 2018, jossa on 8 prosentin kuponkikorko. Lainalla ei ole määrättyä eräpäivää, mutta konsernilla on oikeus lunastaa laina takaisin ensimmäistä kertaa viiden vuoden kuluttua hybridilainan liikkeeseenlaskupäivästä sekä tätä seuraavina vuotuisina koronmaksupäivinä. Hybridilainaan liittyen yhtiöllä on taseen ulkopuolista laskennallista kertynyttä korkoa 0,9 miljoonaa euroa.

15. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

	2018	2017
Joukkovelkakirjalaina	33 495	-
Lainat rahoituslaitoksilta	42 293	10 759
Ostovelat	2 170	3 794
Siirtovelat	8 495	8 202
Muut velat	2 780	2 099
Yhteensä	89 233	24 854
VELAT SAMAAKONSERNIIN KUULUVILLE YRITYKSILLE		
Ostovelat	101	128
Siirtovelat	32	88
Muut velat	25 226	17 411
Yhteensä	25 359	17 627
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	114 592	42 481
Korollinen		
Lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille	25 226	17 411
Velat muille	75 788	10 759
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	101 014	28 170
Koroton		
Lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille	132	216
Velat muille	13 446	14 095
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	13 578	14 311
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	114 592	42 481
SIIRTOVELKOJEN OLENNAISET ERÄT (PITKÄ- JA LYHYTAIKAISET)		
Jaksotetut henkilöstökulut	3 655	3 177
Jaksotetut korkokulut	1 842	1 445
Jaksotetut johdannaisten arvon muutokset	2 127	2 215
Muut siirtovelat	871	1 365
Yhteensä	8 495	8 202
VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA		
Lainat rahoituslaitoksilta	9 042	12 659
Eläkelainat	2 143	4 286
Muut pitkäaikaiset velat	-	-
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua	11 185	16 945

16. ANNETUT VAKUUEDET JA VASTUUSITOUMUKSET

ANNETUT VAKUUEDET JA VASTUUSITOUMUKSET	2018	2017
VELAT, JOIDEN VAKUUEDEKSI ON ANNETTU KIINNITYKSIÄ JA OSAKKEITA		
Rahalaitoslainat	-	-
Yhteensä	0	0
Vakuudeksi annetut kiinteistökiinnitykset	-	-
Yhteensä	0	0
TYTÄR- JA MUIDEN KONSERNIYHTIÖIDEN PUOLESTA ANNETUT VAKUUEDET		
Takaukset	19 259	19 364
Yhteensä	19 259	19 364
OMISTUSYHTEISYRITYSTEN PUOLESTA ANNETUT VAKUUEDET		
Takaukset	-	-
Yhteensä	0	0
MUIDEN PUOLESTA ANNETUT VAKUUEDET		
Takaukset	1 303	1 895
Yhteensä	1 303	1 895
MUUT OMAT VASTUUT		
Leasingvastuut		
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät	318	276
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	337	347
Yhteensä	655	623
MUUT VUOKRAVASTUUT		
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät	1 326	871
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	3 724	3 482
Yli viiden vuoden sisällä erääntyvät	2 793	3 482
Yhteensä	7 843	7 835
Muut vastuut	4	4
Muut omat vastuut yhteensä	8 502	8 462

17. JOHDANNAISSOPIMUKSET

	2018	2018	2018	2017	2018	2017
	POSITIIVINEN KÄYPÄ ARVO	NEGATIIVINEN KÄYPÄ ARVO	KÄYPÄ ARVO NETTO	KÄYPÄ ARVO NETTO	NIMELLISARVO	NIMELLISARVO
Korkojohdannaiset	2 942	-8 190	-5 248	-6 406	64 627	65 238
erääntyi 2018	-	-	-	-	-	-
erääntyy 2019	357	-357	-	-	-	-
erääntyy 2020	-	-	-	-	-	-
erääntyy 2021	-	-2 293	-2 293	-2 840	25 000	25 000
erääntyy 2022	1 433	-3 726	-2 293	-2 840	25 000	25 000
erääntyy >2022	1 152	-1 814	-662	-726	14 627	15 238
josta rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	165	-163	2	-107	30 249	29 318
josta nettosijoituksen suojausinstrumenteiksi määritetty	-	-	-	-	-	-
Hyödykejohdannaiset	5 283	-5 283	-	-	-	-
erääntyi 2018	-	-	-	-	-	-
erääntyy 2019	3 624	-3 624	-	-	-	-
erääntyy 2020	1 296	-1 296	-	-	-	-
erääntyy 2021	330	-330	-	-	-	-
erääntyy 2022	32	-32	-	-	-	-
josta rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	-	-	-	-	-	-

Nimellisarvot niistä ulkoisista johdannaisista, jotka eliminoituvat sisäisistä johdannaisista johtuen, on netotettu nolnaan yllä olevassa taulukossa. Nimellisarvot ovat 9 755 (12 131) tuhatta euroa valuuttajohdannaisia, 9 992 (7 355) tuhatta euroa hyödykejohdannaisia ja 54 503 (55 317) tuhatta euroa korkojohdannaisia.

KÄYVÄN ARVON HIERARKIA	31.12.2018	TASO 1	TASO 2	TASO 3
Johdannaiset, positiivinen käypä arvo				
Koronvaihtosopimukset	2 942	-	2 942	-
Valuuttajohdannaiset	165	-	165	-
Hyödykejohdannaiset	5 283	-	5 283	-
Yhteensä	8 389	-	8 389	-
Johdannaiset, negatiivinen käypä arvo				
Koronvaihtosopimukset	-8 190	-	-8 190	-
Valuuttajohdannaiset	-163	-	-163	-
Hyödykejohdannaiset	-5 283	-	-5 283	-
Yhteensä	-13 636	-	-13 636	-

KÄYVÄN ARVON HIERARKIA	31.12.2017	LEVEL 1	LEVEL 2	LEVEL 3
Johdannaiset, positiivinen käypä arvo				
Koronvaihtosopimukset	3 816	-	3 816	-
Valuuttajohdannaiset	125	-	125	-
Hyödykejohdannaiset	859	-	859	-
Yhteensä	4 800	-	4 800	-
Johdannaiset, negatiivinen käypä arvo				
Koronvaihtosopimukset	-10 222	-	-10 222	-
Valuuttajohdannaiset	-231	-	-231	-
Hyödykejohdannaiset	-859	-	-859	-
Yhteensä	-11 313	-	-11 313	-

Tason 1 instrumenttien käyvät arvot perustuvat markkinoilla noteerattuihin hintoihin. Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittävilta osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti (hinnoista johdettuina). Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot kuitenkin perustuvat merkittävilta osin todennettaviin markkinatietoihin. Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittävilta osin johdon arvioihin ja niiden käyttöön yleisesti hyväksyttävissä arvostusmalleissa.

TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUKSET

VANTAALLA, HELMIKUUN 5. PÄIVÄNÄ 2019

REIJO KISKOLA

Hallituksen puheenjohtaja

JARI MÄKILÄ

Hallituksen varapuheenjohtaja

HARRI SUUTARI

Hallituksen jäsen

PER OLOF NYMAN

Hallituksen jäsen

TERHI TUOMI

Hallituksen jäsen

TERO HEMMILÄ

Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

VANTAALLA, HELMIKUUN 5. PÄIVÄNÄ 2019

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Erkka Talvinko
KHT